



poročevalec

DRŽAVNEGA SVETA REPUBLIKE SLOVENIJE

Ljubljana, 27. februar 2009

letnik XVI

št. 17

Mnenje Državnega sveta k Predlogu zakona o ratifikaciji Protokola o pristopu Republike Hrvaške k Severnoatlantski pogodbi	3
---	---

Mnenja komisij	5
▪ k pobudi za razglasitev Slomškovega leta v Republiki Sloveniji	
▪ o usklajenih Spremembah in dopolnitvah Pravilnika o merilih in pogojih za uporabo sredstev Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji in Spremembah in dopolnitvah Pravil FIHO v Republiki Sloveniji	
▪ invalide k Predlogu zakona o delnem subvencioniranju polnega delovnega časa	
▪ k Predlogu zakona o spremembi Zakona o davku na dodano vrednost	
▪ k Predlogu Zakona o spremembah Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb	
▪ k Predlogu Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o standardih kakovosti in varnosti človeških organov, namenjenih za presaditev	
▪ k Predlogu Odloka o spremembah in dopolnitvah Odloka o preoblikovanju Univerze v Ljubljani	
▪ k Skupnemu letnemu poročilu o izvajanju Zakona o dostopu do informacij javnega značaja za leto 2007	
▪ Zakonu o ratifikaciji Protokola o pristopu Republike Hrvaške k Severnoatlantski pogodbi	
▪ k Petnajstemu poročilu o izvajanju Zakona o ugotavljanju vzajemnosti	
▪ k Predlogu zakona o spremembah Zakona o zemljiški knjigi	

Poročila komisij	16
▪ k Predlogu zakona o spremembi in dopolnitvi Zakona o dohodnini	
▪ k Seznanitvi s stanjem izvajanja državnih programov za izvajanje preventivnih, presejalnih programov za zgodnje odkrivanje raka na dojki (DORA), zgodnje odkrivanje predrakavih sprememb materničnega vratu (ZORA) ter zgodnje odkrivanje predrakavih sprememb in raka na debelem črevesu in danki (SVIT)	
▪ k problematiki v zvezi z gospodarjenjem z gozdovi v lasti Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije ter možni ukrepi za njegovo izboljšanje	
▪ k Predlogu Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve za imenovanje članov v odbor za evropsko leto 2010	

- Kako gospodarno upravljati z lastniškimi deleži države v podjetjih
- Otrok v vrtincu odločitev institucij
- Kaj bomo skupaj storili za preprečevanje nasilja in zlorab nad starejšimi osebami
- Zaščita avtorskih pravic pisateljev, prevajalcev, lektorjev in drugih ustvarjalcev na področju leposlovja in humanistike
- Finančna kriza - pot v recesijo ali izziv za novo gospodarsko ureditev

Druga alineja 1. odstavka 97. člena Ustave Republike Slovenije - Državni svet daje Državnemu zboru mnenja o vseh zadevah iz njegove pristojnosti

Mnenje Državnega sveta k Predlogu zakona o ratifikaciji Protokola o pristopu Republike Hrvaške k Severnoatlantski pogodbi (MPPHDSAP)

Državni svet Republike Slovenije je na 13. seji 21. 1. 2009, na podlagi druge alineje prvega odstavka 97. člena Ustave Republike Slovenije (Ur. l. RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/2000, 24/03 in 69/04) sprejel naslednje

M N E N J E

k Predlogu zakona o ratifikaciji Protokola o pristopu Republike Hrvaške k Severnoatlantski pogodbi (MPPHDSAP)

Državni svet je obravnaval predlog zakona o ratifikaciji Protokola o pristopu Republike Hrvaške k Severnoatlantski pogodbi (MPPHDSAP) (v nadaljevanju: protokol), ki ga je Državnemu zboru v obravnavo in sprejem posredovala Vlada Republike Slovenije.

Državni svet je bil seznanjen, da se je postopek vključevanja držav kandidatke Albanije in Hrvaške v zvezo NATO začel v letu 2008. Po določbah Severnoatlantske pogodbe (v nadaljevanju: pogodba) je k pristopu mogoče povabiti druge evropske države, ki lahko sprejmejo načela sporazuma in prispevajo k varnosti evroatlantskega območja. Odločitev o širitvi zveze NATO z navedenima državama je bila na podlagi določil pogodbe sprejeta s soglasnim dogovorom. Republika Slovenija je od začetka podpirala vstop Hrvaške v zvezo NATO. Napredek Hrvaške je v postopku vključevanja redno spremljala preko akcijskih načrtov. Hrvaška je o svojih aktivnostih oziroma v poročilih o napredku dokazovala, da sledi pričakovanjem držav članic. Do sedaj je protokol ratificiralo 12 držav članic zveze NATO.

Ne glede na sprejeto časovnico vključevanja povabljenih držav, Državni svet meni, da bi Državni zbor moral preložiti odločanje o ratifikaciji protokola na kasnejši čas, upoštevaje zadržke, ki izhajajo iz odprtih vprašanj odnosov s Hrvaško. Pred odločitvijo o ratifikaciji protokola pa bi se Državni svet in Državni zbor morala seznaniti z vsemi dokumenti o pristopu Hrvaške k zvezi NATO.

Državni svet pojasnjuje, da posebno pozornost na področju zunanje politike posveča reševanju odprtih vprašanj s sosedi, med katerimi je najbolj pereč problem odnosi s Hrvaško, zlasti zaradi nerešenega vprašanja meje.

Državni svet meni, da se EU in zveza NATO dopolnjujeta. Državni svet se zaveda, da je v interesu Slovenije, da se čimprej rešijo vprašanja, povezana z integracijo Hrvaške v mednarodne asociacije kot sta EU in zveza NATO, kar bo doprineslo k stabilnosti regije. Zato Državni svet načelno podpira članstvo Hrvaške v EU in zvezi NATO, saj daje skupna prihodnost v omenjenih integracijah upanje na sporazumno preseganje in odpravljanje odprtih problemov.

Državni svet izpostavlja interes, da se Hrvaška čimprej priključi skupnemu evropskemu trgu, kjer veljajo evropski standardi. Da Hrvaška čimprej zagotovi evropske standarde za poslovanje podjetij, je tudi v interesu slovenskega gospodarstva, saj je pomembna gospodarska partnerica Slovenije.

Državni svet meni, da bi se članice zveze NATO morale bolj zavedati preteklosti novih držav članic. Spoštovanje temeljnih evropskih pravic in vrednot je najpomembnejši dejavnik, ki oblikuje proces evropskega združevanja. Zato bi se morala Hrvaška zavedati odgovornosti spoštovanja temeljnih vrednot, ki se pričakuje od članstva v evro atlantskih povezavah.

Dodatna okoliščina, ki bi jo moral upoštevati Državni zbor v postopku ratifikacije protokola, je po oceni Državnega sveta, odnos Hrvaške do tradicij NDH, saj v sodobni hrvaški državi niso na pravi način vrednoteni vsi aspekti nastanka, obstoja in propada omenjene tvorbe. Na nek način je NDH še danes konstitutiven del hrvaške nacionalne zavesti. Hrvaška nikomur ni izplačala vojne odškodnine niti se ni opravičila prizadetim državam in narodom.

Državni svet obžaluje, da svojih stališč ni mogel izraziti v prejšnjih fazah postopka ratifikacije protokola o pristopu Hrvaške v zvezo NATO.

* * *

Za poročevalca je bil določen državni svetnik Vincenc Otoničar.

Državni svet
mag. Blaž Kavčič, l.r.
predsednik

Drugi odstavek 56. člena Zakona o Državnem svetu - Državni svet in njegova delovna telesa sodelujejo z delovnimi telesi Državnega zbora in jim dajejo mnenja o zadevah iz njihove pristojnosti

Mnenje Komisije za kulturo, znanost, šolstvo in šport k **pobudi za razglasitev Slomškovega leta v Republiki Sloveniji**

Komisija Državnega sveta za kulturo, znanost, šolstvo in šport je na 11. seji 7. 1. 2009 obravnavala pobudo za razglasitev Slomškovega leta v Republiki Sloveniji ob 150-letnici prenosa škofijskega sedeža iz Št. Andraža v Maribor, ki so jo v obravnavo Državnemu zboru predložili Univerza v Mariboru, Nadškofija Maribor in Mestna občina Maribor.

Komisija pobudo načelno podpira.

Komisija je menila, da ima dogodek razsežne kulturno zgodovinske verske in narodnostne razsežnosti in bi bilo treba, da se leto 2009 v Republiki Sloveniji razglasi za Slomškovo leto in s tem ta dogodek ustrezno obeležiti tako v cerkvenem kot državnem merilu. Ob tej načelni podpori je komisija zavzela stališče, da bi bilo treba za navedene aktivnosti in proslave iz predloženega programa zagotoviti sredstva izključno iz cerkvenih virov.

V primeru, da bi se naštetim aktivnostim pridružile tudi prireditve na državni ravni, kot je navedeno v zadnjem odstavku predloženega programa in bi se s tem Slomškovo leto obeležilo tudi na državni ravni, pa komisija pričakuje več sodelovanja iz Ministrstva za kulturo oz. Ministrstva za šolstvo in šport.

Komisija je v zaključku razprave menila, da bi bilo v bodoče nujno državne proslave in druga obeležja pomembnih dogodkov bolj skrbno načrtovati na državni oz. vladni ravni, da nas ne bi dogodki prehitevali. V razpravi so člani komisije opozorili, da Republika Slovenija ni obeležila številne pomembne jubileje in ustvarjalce (Prešeren, Cankar itd.).

* * *

Za poročevalca je bil določen član komisije Anton Peršak.

Komisije za kulturo,
znanost, šolstvo in šport
dr. Zoltan Jan, l.r.
predsednik

Mnenje Komisije za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide o usklajenih Spremembah in dopolnitvah Pravilnika o merilih in pogojih za uporabo sredstev Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji in Spremembah in dopolnitvah Pravil FIHO v Republiki Sloveniji

Komisija Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je na 15. seji, 12. 1. 2009 obravnavala usklajene Spmembe in dopolnitve Pravilnika o merilih in pogojih za uporabo sredstev Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji (v nadaljevanju: FIHO) in Spmembe in dopolnitve Pravil FIHO v Republiki Sloveniji.

Komisija ugotavlja, da so uskladitveni popravki zgolj nomotehnične narave, zato spremembe in dopolnitve pravilnika in pravil podpira in Odboru Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide ter Državnemu zboru Republike Slovenije predlaga, da čim prej podata soglasje k navedenima dokumentoma.

* * *

Za poročevalca je bil določen predsednik komisije Boris Šuštaršič.

Komisija za socialno
varstvo, delo, zdravstvo in
invalide
Boris Šuštaršič, l.r.
predsednik

Mnenje Komisije za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide k Predlogu zakona o delnem subvencioniranju polnega delovnega časa

Komisija Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je na 15. seji, 12. 1. 2009, obravnavala Predlog zakona o delnem subvencioniranju polnega delovnega časa, ki ga je Državnemu zboru predložila v obravnavo Vlada Republike Slovenije.

Komisija je predlog zakona **podprla**, vendar pri tem opozorila na nekatere pomanjkljivosti, ki so bile jasno izražene med razpravo.

Komisiji je vsebino predloga zakona povzel predstavnik Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, seznanjena pa je bila tudi s pripombami Združenja delodajalcev Slovenije, Zveze svobodnih sindikatov Slovenije in Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje.

Na podlagi ugotovitev soočenja mnenj med predstavniki delodajalcev in delojemalcev komisija opozarja na nujnost delovanja po načelih socialnega dialoga v okviru Ekonomsko-socialnega sveta, ki bodo prav v razmerah, s kakršnimi se trenutno sooča Slovenija, vodila do oblikovanja zakonodajnih predlogov, ki so širše družbeno sprejemljivi in s tem tudi bolj učinkoviti. Kot je bilo možno razbrati iz pripomb predstavnika delojemalcev, je bil namreč v primeru priprave

obravnavanega predloga zakona socialni dialog zelo ozko zastavljen. Ekonomsko-socialni svet je imel priložnost razpravljati zgolj o načelnih predlogih za reševanje problematike, ne pa tudi o samem predlogu zakona.

Komisija se strinja, da je hitro in čim bolj administrativno poenostavljeno ukrepanje nujno potrebno, vendar opozarja, da lahko po njenem mnenju obravnavani predlog zakona predstavlja zgolj začetni interventni ukrep v nizu potrebnih inovativnih predlogov za reševanje nastale situacije.

Komisija podpira s strani delodajalcev predlagane spremembe prvega in drugega odstavka 2. člena predloga zakona, ki uveljavljajo načelo sorazmernosti glede pravice delodajalca do prejema subvencije. Načelo sorazmernosti bi namreč delodajalcem omogočilo zmanjšati obsega dela le za toliko, kot je to nujno potrebno, torej ne zgolj za predlaganih fiksnih štiri ali osem ur, ampak lahko tudi zgolj za uro, dve ali tri. Kot določa drugi odstavek 142. člena Zakona o delovnih razmerjih, se lahko z zakonom oziroma s kolektivno pogodbo določi kot polni delovni čas delovni čas, ki je krajši od 40 ur na teden, vendar ne manj kot 36 ur na teden – torej tudi 37, 38 ali 39 ur na teden. Delodajalec bo tako na podlagi načela sorazmernosti lahko ohranil maksimalen možen obseg dela, nižji od 40 ur tedensko, in hkrati zaprosil za subvencijo.

Uveljavitev načela sorazmernosti je podprl tudi predstavnik delojemalcev, vendar je pri tem opozoril na nujnost vključitve posebne določbe v predlog zakona, ki bi zagotovila, da se osnovna plača delavcem zaradi skrajšanega delovnega časa ne bo zmanjšala. Pripomba se prav tako nanaša na 2. člen predloga zakona in uvaja dikcijo »delno sofinanciranje nespremenjenih osnovnih plač delavca oziroma delavke«. Kot je pojasnil predstavnik delojemalcev, predlog zakona v obrazložitvi sicer določa, da delavec obdrži pravice zaposlenega s polnim delovnim časom tudi v primeru, ko zaradi razmer na trgu delodajalec delovni čas skrajša (64. člen Zakona o delovnih razmerjih), vendar pa ta zaveza v določbah predloga zakona nikjer ni izrecno zapisana. Tako bi lahko delodajalec na podlagi sedanjih določb skrajšal delovni čas na 36 ur, znižal osnovno plačo delavcem za 10 % in še dodatno uveljavljal pravico do subvencije, kar pa z vidika zagotavljanja socialne varnosti zaposlenih ni sprejemljivo. Jasna določba o nespremenjenem delovnopravnem položaju delavca bi tako delavcem zagotovila nespremenjeno višino prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter nespremenjene pogoje za doseganje polne pokojninske dobe, kot osnovnih elementov socialnega varstva delavcev. Komisija je pripombe delojemalcev podprla.

Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (v nadaljevanju: Zavod), ki ga predlog zakona omenja v zvezi s sklepanjem pogodb o subvencioniranju z delodajalci, pripombam predstavnikov delodajalcev in delojemalcev ni nasprotoval, čeprav je njihova predstavnica opozorila, da bi uveljavitev načela subsidiarnosti v fazi izvajanja določb zakona za Zavod pomenilo uvedbo dodatnih, bolj zapletenih postopkov.

Poseben poudarek je bil v razpravi dan sporni določbi drugega odstavka 2. člena predloga zakona, ki delodajalcu omogoča zagotovitev dodatne subvencije na podlagi sklenjenega dogovora delodajalca z reprezentativnimi sindikati o zagotavljanju krajšega delovnega časa 32 ur na teden. Predpostavka sindikalne organiziranosti zaposlenih v vseh podjetjih postavlja v diskriminatoren položaj tiste delavce, ki niso sindikalno organizirani, zaposleni pa so v podjetju, ki trenutno ne more zagotavljati polnega delovnega časa in bi želelo zaprositi za subvencijo.

Komisija je izpostavila tudi vprašanje zaposlenih v javni upravi, približno 30.000 samozaposlenih, zaposlenih v malih in mikro podjetjih, invalidov in tistih, ki zaradi narave svojega dela trenutno niso deležni posebne obravnave. Zlasti na področju invalidov mora država zagotoviti, da se delovni čas podjetij, v katerih so zaposleni, ne bo skrajševal, saj bi to pomenilo

kolaps celotnega sistema socialnega varstva invalidnih delavcev. Komisija zato ministrstvo poziva, da naj se pripravijo predlogi tudi v smeri reševanja posebnih primerov zaposlovanja, ki za državo morda ne pomenijo visoko-razvojno naravnane delovanja, so pa pomembni za delovanje družbe kot celote. Predstavniki ministrstva je zagotovil, da bodo za ostale kategorije na trgu dela (npr. samostojne podjetnike) poskrbeli z njim prilagojenimi javnimi razpisi. Pri tem je komisija opozorila, da naj bodo ti razpisi oblikovani tako, da ne bodo služili zgolj malim gospodarskim subjektom, ki že imajo jasno oblikovan razvojni potencial, ampak tudi tistim, ki so na robu preživetja.

Skrb za zaposlene, ki spadajo v kategorijo nekvalificirane delovne sile in ki so tudi najbolj socialno ogroženi, zahteva posebne ukrepe. Zato komisija kot možen dodatni ukrep predlaga, da se ure, ki nastanejo kot razlika med skrajšanim in polnim delovnim časom, v podjetjih izkoristijo za dodatno izobraževanje in prekvalifikacijo zaposlenih. Večji poudarek je prav v času gospodarske krize potrebno dati vseživljenjskemu izobraževanju in morebiti celo pogojevanjem pomoči podjetjem na podlagi njihovega vlaganja v dodatno izobraževanje oziroma prekvalifikacijo zaposlenih.

Skrb za učinkovitost prihodnjega urejanja problematike ostaja, saj predlog zakona pomeni rešitev zgolj do 30. septembra 2009, ko se mu, v primeru sprejema, izteče veljava. Komisija zato predlaga prihodnje oblikovanje predlogov za reševanje nastale situacije na bolj selektivni osnovi, saj zgledi nekaterih drugih evropskih držav (npr. Nemčije) kažejo, da se le-te osredotočajo na reševanje "paradnih" delov svojega gospodarstva. Prevelika razpršenost finančnih sredstev, namenjenih za reševanje krize, bo manj učinkovita kot selektivna podpora panogam in podjetjem, ki predstavljajo osnovo za doseganje visokotehnološkega razvoja in ustvarjanje visoke dodane vrednosti.

Komisija Kolegiju Državnega sveta predlaga uvrstitev problematike na sejo Državnega sveta z namenom splošne razprave o možnih nadaljnjih ukrepih.

Za poročevalca je bil določen član komisije dr. Andrej Rus.

Komisija za socialno
varstvo, delo, zdravstvo in
invalidne
Boris Šuštaršič, l.r.
predsednik

Mnenje Komisije za gospodarstvo, obrt, turizem in finance k Predlogu zakona o spremembi Zakona o davku na dodano vrednost

Komisija Državnega sveta za gospodarstvo, obrt, turizem in finance je na 10. seji 13. 1. 2009 obravnavala Predlog zakona o spremembi Zakona o davku na dodano vrednost, ki ga je Državnemu zboru predložil v obravnavo poslanec Rudolf Petan.

Komisija se je v odsotnosti predlagatelja predloga zakona seznanila z mnenjem Vlade Republike Slovenije, ki predlaganih rešitev ne podpira.

Komisija predloga zakona **ne podpira**.

Komisija ugotavlja, da v svojem mnenju k predlogu zakona Vlada med drugim navaja, da bo preučila skrajšanje rokov iz 60 dni na krajši rok, tako da se ne bo povečalo davčno tveganje pri nadzoru davčnih zavezancev in da bo možno zagotoviti potrebna likvidna sredstva na finančnih trgih.

Komisija daje pobudo, da Državni svet predlaga Vladi Republike Slovenije, da upošteva postopke, ki so povezani z vračili in likvidnostno situacijo, vzpostavi čim večjo ažurnost pri dejanski izvedbi vračila davka na dodano vrednost. Komisija meni, da bi bilo primerno pospešiti vračanje preplačanega davka na dodano vrednost ter skrajšati rok za vračilo davka na dodano vrednost iz 60 na 30 dni.

* * *

Za poročevalca je bil določen podpredsednik komisije Alojz Kovšca.

Komisija za gospodarstvo,
obrt, turizem in finance
Alojz Kovšca, l.r.
podpredsednik

Mnenje Komisije za gospodarstvo, obrt, turizem in finance k **Predlogu Zakona o spremembah Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-2C)** - skrajšani postopek

Komisija Državnega sveta za gospodarstvo, obrt, turizem in finance je na 10. seji 13. 1. 2009 obravnavala Predlog zakona o spremembah Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb, ki ga je Državnemu zboru predložil v obravnavo poslanec mag. Andrej Vizjak.

Komisija se je v odsotnosti predlagatelja predloga zakona seznanila z mnenjem ter amandmaji Vlade Republike Slovenije. Komisija je amandmaje Vlade podprla.

Komisija predloga zakona **ne podpira**.

Komisija je mnenja, da glede na napovedi o gospodarski rasti v letu 2009 ni pričakovati, da bi slovenska podjetja v večjem številu izkazovala podobne dobičke, kot so bili doseženi v preteklih letih. Zato pomembnejših pozitivnih učinkov od zmanjšanega števila dobičkonosnih podjetij s spremenjeno splošno davčno stopnjo komisija ne pričakuje.

Glede predlaganega povišanja zneska, ki se lahko uveljavlja kot investicijska olajšava pa komisija izraža dvom o doseganju pozitivnih učinkov uvedenih olajšav na gospodarsko aktivnost. Ob odločitvi za olajšave pa se komisija zavzema za sprejem univerzalne in ne izrazito asimetrične olajšave, ki bi diskriminatorno obravnavala gospodarske subjekte.

* * *

Za poročevalca je bil določen podpredsednik komisije Alojz Kovšca.

Komisija za gospodarstvo,
obrt, turizem in finance
Alojz Kovšca, l.r.
podpredsednik

Mnenje Komisije za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide ter Komisije za mednarodne odnose in evropske zadeve k **Predlogu Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o standardih kakovosti in varnosti človeških organov, namenjenih za presaditev**

Na podlagi drugega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - UPB) in 154h. člena Poslovnika Državnega zbora sta Komisija Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide ter Komisija Državnega sveta za mednarodne odnose in evropske zadeve na skupni seji 12. 1. 2008 izvedli test subsidiarnosti in sprejeli naslednje

Namen obravnave predloga Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o standardih kakovosti in varnosti človeških organov, namenjenih za presaditev (v nadaljevanju: predlog direktive) je bila izvedba testa subsidiarnosti kot primera sodelovanja nacionalnih parlamentov držav članic EU z Evropsko komisijo v zvezi z izvajanjem nadzora nad načeli subsidiarnosti in proporcionalnosti. COSAC je namreč novembra 2008 na svojem XL. srečanju sprejel odločitev, da se test subsidiarnosti opravi glede navedenega predloga direktive.

Komisiji sta se v okviru obravnave predloga direktive seznanili z mnenjem Ministrstva za zdravje ter Zavoda Republike Slovenije za presaditve organov in tkiv - Slovenija Transplant.

Glavna cilja predloga Direktive sta zagotavljanje kakovosti in varnosti za organe človeškega izvora, ki so namenjeni za presaditev v človeško telo. Posredno bo direktiva prispevala tudi k boju proti trgovini s človeškimi organi.

Slovenija ima v veliki meri urejena že vsa področja, ki jih zajema direktiva, bo pa potrebno slediti določbam člena 4, v zvezi z nacionalnimi programi za kakovost in izboljšavi sistemov obveščanja bolnika v primeru zapletov pri zagotavljanju organa.

Direktiva poudarja načeli varnosti in kakovosti, kot glavni načeli, ki zagotavljata zmanjšanje tveganja, vendar bi bilo po mnenju komisij v direktivi potrebno še posebej poudariti tudi načelo transparentnosti kot tisto načelo, ki bi omogočilo preglednost nad izvajanjem vseh postopkov v zvezi z odvzemanjem in presajanjem organov.

Komisiji ugotavljata, da so standardi kakovosti in varnosti človeških organov namenjenih presajanju v Sloveniji, na podlagi določb Zakona o odvzemu in presaditvi delov človeškega telesa zaradi zdravljenja (Uradni list RS, št. 12/00, 61/07) ter z njim povezanih podzakonskih aktov, na visokem nivoju. Kot pristojno neprofitno institucijo na nivoju države zakon določa Zavod RS za presaditve organov in tkiv - Slovenija Transplant, ki deluje na visokem strokovnem in organizacijskem nivoju in ki zasluži priznanje za svoje delo.

Komisiji ugotavljata, da Slovenija na področju odvzema in presajanja organov spada med naprednejše evropske države in aktivno sodeluje pri razvoju tega področja na nivoju EU. Izziv pa, zaradi majhne kritične mase potencialnih darovalcev v Sloveniji, še vedno ostaja zagotovitev visoke stopnje razpoložljivosti organov, kar se delno poskuša reševati z vključevanjem v mednarodne organizacije kot je Eurotransplant. Kljub temu se Slovenija z 20 darovalci na milijon prebivalcev na leto uvršča nad evropsko povprečje. Prav zato je bilo dodatno pozornost stroke že v preteklosti potrebno nameniti kategoriji živih darovalcev in etično zelo občutljivemu področju aktivnosti na primarni ravni, na primer v bolnišnicah in na negovalnih oddelkih. Pozitivni premiki so v praksi že vidni.

Komisiji sta v razpravi izpostavili člen 11 direktive, ki ureja sisteme za poročanje o hudih neželenih dogodkih in reakcijah in ki je, po mnenju komisij, premalo definiran v smislu osnovnega poenotenja postopkov v takšnih primerih in zato kot tak ne bo zagotavljal enakega nivoja varnosti v vseh državah članicah EU. Slovenija ima to področje dobro urejeno, saj so se že leta 2000 na podlagi zakona uveljavili posebni protokoli glede zasledovanja poti organa, namenjenega za presaditev. Pooblastilo za izvajanje nadzora je bilo dano Slovenija Transplant-u, ki to nalogo izvršuje skrbno in vestno.

Komisiji sta v zvezi z zagotavljanjem čim višje stopnje razpoložljivostjo organov razpravljali v smeri iskanja novih rešitev. Predstavljen je bil predlog vnosa načela domnevne privolitve v nacionalno zakonodajo. Načelo domnevne privolitve, ki omogoča avtomatičen vpis vsakega državljanu v evidenco darovalcev, so nekatere države EU (npr. v Italiji) že vgradile v svojo zakonodajo. Državljan, ki svojih organov ne bi želel darovati, bi torej moral o tem podati posebno izjavo, na podlagi katere bi se ga iz evidence izbrisalo.

Trenutno lahko v Sloveniji vsak državljan izrazi željo, da postane darovalec in pridobi posebno izkaznico darovalca, ki jo izda Rdeči križ ali druga organizacija, ki jo za to pooblasti pristojni minister. Obstaja pa tudi možnosti, da se podatki o tem, da je oseba darovalec, vpišejo na kartico zdravstvenega zavarovanja, pri čemer sta komisiji opozorili na možnosti zlorab podatkov na kartici, zaradi uporabe čipne tehnologije, ki omogoča namerno spremembo podatkov ali pa spremembo podatkov pod vplivom močnega magnetizma; v obeh primerih brez sledi o prejšnjih spremenjenih podatkih.

Komisiji sta razpravljali tudi o področjih, ki se jih predlog direktive trenutno ne dotika - razpolaganje z organi, ki bi nastali v laboratorijih na podlagi uporabe matičnih celic, in s t.i. umetnimi transplantanti.

Po končani razpravi so člani obeh komisij sprejeli naslednja s k l e p a :

- 1. Predlog direktive Evropskega parlamenta in Sveta o standardih kakovosti in varnosti človeških organov ni v neskladju z načelom subsidiarnosti.**
- 2. Komisiji pozivata Vlado Republike Slovenije in Ministrstvo za zdravje, da se pri nadaljnjih postopkih, vezanih na predlog direktive zavzameta za ponovno preučitev člena 11 v zvezi s strožjim zagotavljanjem delovanja sistemov za poročanje o hudih neželenih dogodkih in reakcijah.**

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je sprejela d o d a t n i s k l e p :

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide bo odprla razpravo o možnosti za uveljavitev načela domnevne privolitve na področju presaditve organov in tkiv v Sloveniji.

* * *

Za poročevalca je bil določen državni svetnik Peter Požun.

Komisija za mednarodne odnose
in evropske zadeve
Vincenc Otoničar, l. r.
predsednik

Komisije za socialno varstvo,
delo, zdravstvo in invalide
Boris Šuštaršič, l.r..
predsednik

Mnenje Komisije za kulturo, znanost, šolstvo in šport k **Predlogu Odloka o spremembah in dopolnitvah Odloka o preoblikovanju Univerze v Ljubljani**

Komisija Državnega sveta za kulturo, znanost, šolstvo in šport je na 12. seji 11. 2. 2009 obravnavala Predlog Odloka o spremembah in dopolnitvah Odloka o preoblikovanju Univerze v Ljubljani, ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila Vlada Republike Slovenije.

Komisija je predlog odloka **podprla**.

Komisija je ugotovila, da sprememba navedenega odloka predlaga statusno preoblikovanje Visoke šole za zdravstvo iz visoke strokovne šole v Zdravstveno fakulteto Univerze v Ljubljani, s čimer bo Univerza v Ljubljani odslej med svojimi članicami imela le še fakultete in umetniške akademije.

Člani komisije so v razpravi predlagatelju med drugim zastavili vprašanje glede 5. člena predloga odloka. Z njim predlagatelj dopolnjuje 12. člen z novim tretjim odstavkom, ki določa povračilo stroškov članom upravnega odbora. Iz mnenja Zakonodajno-pravne službe Državnega zbora izhaja, da ta dopolnitev ni utemeljena niti dovolj jasna, s čimer so nekateri člani soglašali. Predstavnica predlagatelja jim je zagotovila, da bodo sporno določbo še preučili in uskladili.

* * *

Za poročevalca je bil določen član komisije prof. dr. Jože Mencinger.

Komisije za kulturo,
znanost, šolstvo in šport
dr. Zoltan Jan, l.r.
predsednik

Mnenje Komisije za državno ureditev k **Skupnemu letnemu poročilu o izvajanju Zakona o dostopu do informacij javnega značaja za leto 2007**

Komisija Državnega sveta za državno ureditev je na 16. seji 3. 2. 2009 obravnavala Skupno letno poročilo o izvajanju Zakona o dostopu do informacij javnega značaja za leto 2007, ki ga je Državnemu zboru v obravnavo predložila Vlada Republike Slovenije.

V uvodni obrazložitvi letnega poročila je predstavnik Ministrstva za javno upravo Franc Tomažič poudaril, da je bil Zakon o dostopu do informacij javnega značaja sprejet leta 2003 in spremenjen in dopolnjen leta 2005 in 2006. V skladu z Uredbo o posredovanju in ponovni uporabi informacij javnega značaja (Uradni list RS, št. 76/05 in št. 119/2007), je Ministrstvo za javno upravo dolžno objavljati in osvežiti informativni katalog organov, zavezanih za posredovanje informacij javnega značaja. Centralni katalog združuje že preko petsto katalogov, kar je petkrat več kot v predhodnem letu. Za pripravo poročila je 527 državnih organov in lokalnih skupnosti dolžno Ministrstvu za javno upravo predložiti poročila o izvajanju Zakona o

dostopu do informacij javnega značaja v letu 2007. Odstotek vseh oddanih poročil za leto 2007 znaša 95,4 %, kar je pokazatelj napredka in odgovornosti organov. Vloženih je bilo 5.291 zahtev za posredovanje informacij javnega značaja: na državne organe 79,6 %, na organe lokalnih skupnosti 20,4 %. Največ zahtevkov je prejela Geodetska uprava Republike Slovenije. Državni organi so zahtevam za dostop do informacij javnega značaja ugodili v 95,5 %, organi lokalnih skupnosti pa 96,7 %. Zavrnjenih je bilo 223 ali 4,2 %. Prosilci so se zaradi zavrnitve v 58 primerih pritožili informacijskemu pooblaščenцу. Sproženih je bilo 8 upravnih sporov. Podatki kažejo na odprto in pregledno delovanje javne uprave.

Komisija ugotavlja, da skupno letno poročilo uresničuje namen zakona - zagotoviti javnost in odprtost delovanja organov ter omogočiti uresničevanje pravice fizičnih in pravnih oseb, da pridobijo informacije javnega značaja.

Skupno letno poročilo o izvajanju Zakona o dostopu do informacij javnega značaja odraža visok nivo prizadevanja državnih organov, organov lokalnih skupnosti, javnih agencij, javnih skladov in drugih oseb javnega prava, nosilcev javnih funkcij in izvajalcev javnih služb za zagotavljanje čim večje obveščenosti javnosti o svojem delovanju.

Z objavo podatkov na spletu je zagotovljena javna dostopnost podatkov in ima velik pomen tudi na področju lokalne samouprave, ki so lahko vir vsebinskih nesoglasij v spornih primerih, ki so se ponekod multiplicirali v skrajnih primerih z množičnimi izpisi.

Komisija je opozorila, da so bili z javnimi sredstvi plačani določeni programi zajemanja podatkov, a programi medsebojno niso vedno kompatibilni. Tako je bilo potrebno v primeru odprave posledic zaradi suše poslati podatke po različnih metodologijah na štiri državne organe. Člani komisije menijo, da obstajajo možnosti za poenotenje in poenostavitve zbiranja različnih podatkov v različne namene.

Komisija pogrešala vsebinski, problemski vidik poročila, povezan z morebitnimi težavami, zlorabami in učinkovitostjo objave na spletu ter z vidika stroškov, kadra, prostora ter oceno o morebitni potrebi po spremembi in dopolnitvi zakona.

Po razpravi je komisija soglasno sprejela naslednji s k l e p:

Komisija za državno ureditev se je seznanila s Skupnim letnim poročilo o izvajanju Zakona o dostopu do informacij javnega značaja za leto 2007 in ga podprla.

* * *

Za poročevalca je bil določen predsednik komisije Bogomir Vnučec

Komisija za državno ureditev
Bogomir Vnučec, l.r.
predsednik

Mnenje Komisije za mednarodne odnose in evropske zadeve o Zakonu o ratifikaciji Protokola o pristopu Republike Hrvaške k Severnoatlantski pogodbi (MPPHSAP)

Komisija Državnega sveta za mednarodne odnose in evropske zadeve je na 14. (1. korespondenčni) seji 10. 2. 2009, ob obravnavi Zakona o ratifikaciji Protokola o pristopu Republike Hrvaške k Severnoatlantski pogodbi (MPPHSAP), ki ga je Državni zbor sprejel na 2. seji 9. 2. 2009, na podlagi drugega odstavka 67. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08) sprejela naslednji

S K L E P :

Na podlagi prvega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05) in 3. člena Zakona o tajnih podatkih (Uradni list RS, št. 50/06) Komisija za mednarodne odnose in evropske zadeve zahteva od Vlade Republike Slovenije, Ministrstva za zunanje zadeve in Ministrstva za obrambo, da omogočijo predsedniku Državnega sveta in članom Komisije za mednarodne odnose in evropske zadeve vpogled do pristopne dokumentacije in vseh ustreznih dokumentov, na podlagi katerih lahko Državni svet oceni, ali Republika Hrvaška kot kandidatka za članico Zveze NATO spoštuje in sprejema vrednote in pogoje za sprejem v zvezo NATO.

Komisija opozarja, naj Vlada pri določitvi termina vpogleda v zahtevane dokumente upošteva določbo drugega odstavka 91. člena Ustave, ki določa sedemdnevni rok, v katerem lahko Državni svet zahteva od Državnega zbora, da ponovno odloča o zakonu.

Komisija predlaga, da se dostop do zgoraj navedenih dokumentov omogoči v centralnem registru zveze NATO na Ministrstvu za obrambo.

Komisija za mednarodne
odnose in evropske zadeve
Vincenc Otoničar, l.r.
predsednik

Mnenje Komisije za državno ureditev k Petnajstemu poročilu o izvajanju Zakona o ugotavljanju vzajemnosti

Komisija za državno ureditev je na 17. seji 17. 2. 2009 obravnavala Petnajsto poročilo o izvajanju Zakona o ugotavljanju vzajemnosti, ki ga je Državnemu zboru v obravnavo predložila Vlada Republike Slovenije.

V uvodni obrazložitvi je predstavnik Ministrstva za pravosodje poudaril, da je poročilo pripravljeno v skladu z določili Zakona o ugotavljanju vzajemnosti in obravnava obdobje od 11. 7. 2008 do 31. 12. 2008 in vsebuje seznam 18-ih izdanih odločb. V postopku je še 21 vlog. Večina strank v postopku je hrvaških fizičnih oseb.

Komisija ugotavlja, da Petnajsto poročilo o izvajanju Zakona o ugotavljanju vzajemnosti uresničuje določbe 11. člena Zakona o ugotavljanju vzajemnosti, na podlagi katerih Vlada Republike Slovenije dostavi Državnemu zboru Republike Slovenije dvakrat letno seznam odločb o obstoju vzajemnosti.

Komisija je **soglasno** sprejela naslednji **s k l e p** :

Komisija se je seznanila s Petnajstim poročilom o izvajanju Zakona o ugotavljanju vzajemnosti in ga **podpira**.

* * *

Za poročevalca je bil določen predsednik komisije Bogomir Vnučec.

Komisija za državno ureditev
Bogomir Vnučec, l.r.
predsednik

Mnenje Komisije za državno ureditev k **Predlogu zakona o spremembah Zakona o zemljiški knjigi (ZZK-1B) - skrajšani postopek**

Komisija za državno ureditev je na 17. seji 17. 2. 2009 obravnavala Predlog zakona o spremembah Zakona o zemljiški knjigi, ki ga je Državnemu zboru v obravnavo predložila Vlada Republike Slovenije.

V uvodni obrazložitvi predloga zakona je predstavnik Ministrstva za pravosodje poudaril, da predhodni postopki terjajo čas za pripravo uvedbe novih informacijskih rešitev, potrebnih za zagotovitev informacijskih pogojev za vlaganje elektronskih zemljiškoknjižnih predlogov. Predlog zakona predvideva, da se do 1. maja 2011 prestavi začetek uporabe določb zakona, ki se nanašajo na vlaganje elektronskih zemljiškoknjižnih predlogov in s tem povezana pravila o odpravi krajevne pristojnosti.

Komisija ugotavlja, da so bile na številnih področjih uvedene informacijske rešitve. Na vprašanje, ali se predvideva boljša ažurnost in morebiti večji stroški, je bilo poudarjeno, da predvideni način poslovanja ne predvideva povečanje stroškov, zagotavlja pa bistveno povečanje učinkovitosti in skrajševanje postopkov. Hitrejši zaključek postopkov pa pomeni pravno varnost.

Po razpravi so člani komisije **soglasno** sprejeli **s k l e p** :

Komisija **podpira** Predlog zakona o spremembah Zakona o zemljiški knjigi.

* * *

Za poročevalca je bil določen predsednik komisije Bogomir Vnučec.

Komisija za državno ureditev
Bogomir Vnučec, l.r.
predsednik

Poročilo Komisije za gospodarstvo, obrt, turizem in finance k Predlogu zakona o spremembi in dopolnitvi Zakona o dohodnini - prva obravnava

Komisija Državnega sveta za gospodarstvo, obrt, turizem in finance je na 10. seji 13. 1. 2009 obravnavala Predlog zakona o spremembi in dopolnitvi Zakona o dohodnini, ki ga Državnemu zboru predložil v obravnavo poslanec Rudolf Petan.

Komisija se je seznanila z mnenjem Vlade Republike Slovenije in se njim strinjala. Meni, da predlog zakona ni primerna podlaga za nadaljnjo obravnavo.

Komisija za gospodarstvo,
obrt, turizem in finance
Alojz Kovšca, l.r.
Podpredsednik

Poročilo Komisije za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide k Seznanitvi s stanjem izvajanja državnih programov za izvajanje preventivnih, presejalnih programov za zgodnje odkrivanje raka na dojki (DORA), zgodnje odkrivanje predrakavih sprememb materničnega vratu (ZORA) ter zgodnje odkrivanje predrakavih sprememb in raka na debelem črevesu in danki (SVIT)

Komisija Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide se je na 16. seji 10. 2. 2009 seznanila s stanjem izvajanja državnih programov za izvajanje preventivnih, presejalnih programov za zgodnje odkrivanje raka na dojki (DORA), zgodnje odkrivanje predrakavih sprememb materničnega vratu (ZORA) ter zgodnjega odkrivanja predrakavih sprememb in raka na debelem črevesu in danki (SVIT).

Seja komisije je bila sklicana na podlagi nedavnih dogodkov in informacij o zastoju in neizvajanju državnih presejalnih programov DORA in SVIT, vendar komisija ugotavlja, da so se v času od sklica seje že odvili nekateri pozitivni koraki za reševanje težav pri začetku ali nadaljevanju izvajanja programov DORA in SVIT.

Komisija je k predstavitvi stanja in izmenjavi mnenj povabila predstavnike Ministrstva za zdravje Republike Slovenije (v nadaljevanju: Ministrstvo za zdravje), izvajalcev posameznega programa in nevladnih organizacij.

ZORA je državni program za zgodnje odkrivanje predrakavih sprememb, njegovi nosilci pa so Ministrstvo za zdravje, Onkološki inštitut Ljubljana in Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Sedež programa je na Onkološkem inštitutu Ljubljana, kjer se na podlagi Registra organiziranega odkrivanja predrakavih sprememb materničnega vratu (Register ZORA) koordinira delovanje in določa odgovornost za izvajanje programa. V programu sodelujejo tudi

druge ustanove in posamezniki - Ginekološka klinika, Centralni register prebivalstva, ginekologi v javnih zavodih ali zasebnih ambulantah, ki skrbijo za primarno reprodukativno zdravstveno varstvo žensk, ginekološki oddelki v bolnišnicah in citopatološki laboratoriji (v letu 2007 jih je od začetnih 19 v letu 1998 delovalo le še 10, saj se je izkazalo, da manjše število organizacijskih enot omogoča enotnejše delovanje, konsistentne rezultate preiskav predvsem pa kakovost in zanesljivost izvedenih preiskav). Predlog programa je Zdravstveni svet odobril že leta 1996, ko je Komisija za medicinsko etiko pri Ministrstvu za zdravje ocenila, da je program etično neoporečen.

Kot osnova za pošiljanje vabil na preventivne preglede služijo podatki posebnega centralnega informacijskega sistema na Onkološkem inštitutu v Ljubljani, imenovanega Register ZORA, ki je eden redkih registrov v Evropi, ki pokriva celo državo. V njem se zbirajo podatki o vseh izvidih brisov iz vseh slovenskih laboratorijev in izvidi patohistoloških preiskav, ki skupaj s podatki Centralnega registra prebivalstva omogočajo spremljanje stopnje pregledanosti in kakovosti presejalnih ter diagnostičnih postopkov. Prav povezava presejalnih programov z registrom raka po skandinavskem modelu namreč bistveno pripomore k veliki transparentnosti izvajanja programa, celovitemu spremljanju postopkov in s tem tudi k plačevanju storitev na podlagi dobrega informacijskega sistema.

Program ZORA po nekaterih začetnih ovirah deluje zelo učinkovito (incidenca raka na materničnem vratu se je v letih od 2003 do 2007 zmanjšala za 30 %), k njegovemu boljšemu delovanju pa je pripomoglo tudi sledenje evropskim smernicam, ki jih je Evropska zveza za boj proti raku materničnega vratu posredovala s peticijo Evropskemu parlamentu, Evropski komisiji in vladam evropskih držav. Evropska zveza namreč želi doseči, da države organizirajo kakovostne programe zgodnjega odkrivanja raka, ki naj bi iz presejalnih programov prešli v diagnostične, ob strokovnem usposabljanju, sistematičnem spremljanju in ocenjevanju rezultatov ter transparentnemu plačevanju vseh storitev.

Tudi državni program presejanja za raka dojk - DORA, ki se odvija pod okriljem Onkološkega inštituta in v sodelovanju z Ministrstvom za zdravje in Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije, je bil zastavljen na podlagi evropskih smernic in v osnovi zahteva vključevanje vseh obstoječih ambulant. Vpeljava programa DORA je bila že v osnovi zahtevnejša predvsem zaradi organizacijskih razlogov, saj obstoječi zdravstveni sistem ni omogočal enostavnega vključevanja presejalnega programa v delo ambulant.

Glavni problem zastojev pri izvajanju programa DORA trenutno predstavljata neustrezna opremljenost za delo in nezmožnost plačevanja strokovnjakov, zaposlenih na Onkološkem inštitutu na način, ki bi omogočal transparentnost in učinkovito izvajanje programa. Delo, ki ga strokovnjaki opravijo izven svojega delovnega časa, je namreč časovno omejeno, ne daje možnost za sklepanje pogodb o delu za polni delovni čas. Edina možna rešitev bi bilo torej plačilo po podjemni pogodbi s svojim delodajalcem, za kar pa trenutno ni pravnih osnov. Pri tem je potrebno poudariti, da poznajo takšno prakso tudi v okviru EU.

Program SVIT je državni program presejanja in zgodnjega odkrivanja predrakavih sprememb in raka na debelem črevesu in danki. Deluje v okviru posebne enote preventive CINDI, s sedežem v Zdravstvenem domu Ljubljana, pod okriljem katere se sicer vodijo tudi razni drugi programi s področja preventive in promocije zdravja na državni ravni (preprečevanje srčno-žilnih bolezni ipd.). V osnutku programa, predstavljenega Zdravstvenemu svetu Ministrstva za zdravje, je bila sicer načrtovana predhodna izpeljava pilotskih projektov v dveh slovenskih regijah, vendar pa je bil decembra 2006 na željo Ministrstva za zdravje osnutek spremenjen in preoblikovan v državni program. Novembra 2007, ko je bila podpisana pogodba z Zdravstvenim domom Ljubljana, so

lahko začeli načrtovalci programa uporabljati finančna sredstva, ki so jim bila sicer na podlagi splošnega dogovora dodeljena že julija 2007. V letu 2007 so bila s strani ZZSZS dodeljena CINDI Slovenija le razvojna sredstva za program. Sredstva je tako CINDI porabil za vzpostavitev strukture programa, vzpostavitev Centra Svit, centralnega laboratorija programa Svit in vse potrebne infrastrukture za izvajanje programa, definiranje strokovnih osnov in standardov kakovosti programa ter razvoj informacijskega sistema ter izobraževanje stroke. Ti postopki so bili zaključeni do junija 2008, vendar kljub temu takrat program še ni zaživel na nacionalni ravni, saj se je zaradi vmesnih zapletov postopek javnega naročanja za nadaljnje upravljanje informacijskega sistema programa Svit zavlekel do decembra 2008.

V vmesnem času je bil zato kot del priprav na zagon programa izveden pilotski projekt, v okviru katerega je bilo v obdobju od julija do septembra 2008 na presejalne teste vabljenih 9000 oseb, starih od 65 do 69 let. V program Svit bodo sicer vabljeni moški in ženske od 50-69 let vsaki dve leti. Odzivnost v pilotni fazi izvajanja programa Svit je bila 42 %, ob ponovnem vabljenju tistih, ki se vabilu niso odzvali, pa bi bila predvidoma vsaj 55 %-na.

Komisija ugotavlja, da je rak na debelem črevesu in danki v Sloveniji velik javno-zdravstveni problem, kar je razvidno iz velike pojavnosti bolezni in velike umrljivosti ter slabšega preživetja bolnikov v primerjavi z državami EU. Rak na debelem črevesu in danki je sicer ozdravljiva bolezen, vendar le, če ga odkrijemo in zdravimo v zgodnji razvojni stopnji. Z uvedbo organiziranega presejanja bi lahko zmanjšali njegovo pojavnost za vsaj 25-30 % ter umrljivost za 15-33 %, prav tako pa bi z uspešnim izvajanjem programa znatno znižali stroške zdravljenja na letni ravni - po oceni vsaj za 50 % (s trenutno predvidenih 45 milijonov EUR na 20 milijonov EUR). Kljub zapletom naj bi po zadnjih zagotovilih program začeli izvajati marca 2009 in nato v dveh letih na presejalne teste povabili 540.000 moških in žensk v starosti od 50-69 let.

Preventivni programi zgodnjega odkrivanja predrakavih sprememb in raka v osnovi delujejo na podlagi načel preventive in morajo za uspešno delovanje po mnenju Onkološkega inštituta biti ločeni od rednega programa dela, v katerega pa se v fazi kurative na podlagi učinkovito opravljenega dela presejalnih programov posredno prenaša visoka stopnja kvalitete dela.

Obravnavo rakavih obolenj je specifična, zato se jih pri organizaciji njihove izvedbe naj ne bi združevalo s programi preprečevanja ostalih kroničnih bolezni. Kljub temu komisija ugotavlja, da je v zadnjem desetletju možno zaznati v okviru zdravstvenega varstva premik od izrazito kurativnih pristopov zdravljenja k preventivnim, za kar pa bi bilo potrebno zagotoviti ustrezno organiziranost in izostren nadzor nad izvajanjem posameznih programov ter postopno sprejemanje preventivne dejavnosti kot dela sistema zdravstvenega varstva. Morebitna koordinacija presejalnih programov z ene točke bi torej omogočila večjo učinkovitost izvajanja preventivnih programov, transparentnost, predvsem pa bi zagotovila osnovo za dobro organizacijo dela in kakovostne rezultate.

Komisija ugotavlja, da se nevladne organizacije oziroma društva kot sta Europa Donna in Evropacoln zavzemajo predvsem za kvalitetno izvedbo presejalnih programov s strani ustrezno usposobljenih strokovnjakov in pod okriljem učinkovito organiziranih institucij, tudi v fazi kurative. Predstavnica društva Evropacoln je še posebej izpostavila prenizko stopnjo obveščenosti prebivalstva o preventivnem programu SVIT, za katerega delovanje se kot društvo zelo zavzemajo.

Bistvenega pomena je tudi zagotavljanje razširjenosti programov na celotno Slovenijo, hitrejša izvedba programov (DORA in SVIT), ki trenutno doživljata zastoje in omogočanje večjega vpliva

civilne družbe na organizacijo teh programov. Medtem, ko je program ZORA, gledano primerjalno z ostalimi evropskimi državami, vzorno organiziran in izpeljan, se z odlašanjem s programom DORA po oceni društva Europa Donna izpušča možnost rešiti življenje vsaj 100 ženskam na leto.

Predstavniki Ministrstva za zdravje so izrazili visoko stopnjo zavedanja glede problema neplačevanja opravljenega dela strokovnjakov na področju izvajanja presejalnih programov. Na ministrstvu naj bi zato že pripravili osnutek uredbe, ki bo omogočila plačilo dodatnega dela strokovnjakov na podlagi sklepanja podjemnih pogodb in ki naj bi predvidoma stopila v veljavo v roku 14 dni. Prav tako so poudarili zavzemanje za hiter dostop do kakovostne zdravstvene oskrbe za vsakega posameznika, pri čemer je nujno vzpostaviti zadostne pogoje za začetek ali nadaljevanje presejalnih programov (DORA, SVIT), ki trenutno zaradi organizacijskih težav ne dosegajo želenih rezultatov. Tudi problematika obveščanja in ozaveščanja približno 50-ih odstotkov ljudi, ki jih poziv na presejalne programe ne doseže ali pa se nanj ne odzovejo, je potrebno rešiti. V tem primeru se mora aktivirati terenska (patronažna) služba. Ljudje namreč morajo vedeti, da možnost preventivnega pregleda že obstaja, četudi se trenutno vsi programi še ne izvajajo na podlagi evropskih smernic. Presejalni programi so namreč kljub nekaterim trenutnim organizacijskim težavam v svoji zasnovi s strokovnega vidika, po besedah predstavnikov ministrstva, pripravljeni na vrhunskem nivoju in primerljivi z dobrimi praksami v tujini.

Ministrstvo vidi v mreži sodelavcev na Inštitutu za varovanje zdravja priložnost za bolj aktivno obveščanje tistih, ki se na pozive ne odzivajo, predvsem preko intenzivnejših promocij. Hkrati so poudarili željo po aktivnem sodelovanju nevladnih organizacij pri dodatni promociji programov, saj le-te lahko ustvarijo bolj pristen odnos s ciljnim skupinami prebivalstva.

Med glavnimi ovirami za udeležbo na preventivnih pregledih ministrstvo navaja predvsem preveliko oddaljenost velikega števila starejših ljudi od mestnih središč pri tem pa poudarjajo, da je potrebno zagotoviti dostop do storitev preventivnega zdravstva čim širšemu krogu ciljnih skupin prebivalstva. Ministrstvo ima tako v načrtu v letošnjem letu financirati nakupe še treh dodatnih mamografov (dveh premičnih in enega nepremičnega v Mariboru).

Komisija pri tem poudarja, da je bil v lanskem letu na podlagi sodelovanja številnih strokovnjakov iz Slovenije in tujine že predstavljen predlog Državnega programa obvladovanja raka v Sloveniji - DPOR, ki predvideva širitev državnih presejalnih programov ZORA, DORA in SVIT na vso državo. Predlog programa bi po mnenju komisije moral biti sprejet čim prej, saj bi zagotovil celovit pristop k urejanju področja.

Komisija ugotavlja, da se poleg uspešne izvedbe programov v zvezi s to tematiko odpirajo tudi vprašanja splošnega življenjskega sloga prebivalcev Slovenije, saj pomembna vzroka za nastanek raka na danki in debelem črevesu predstavljata tudi nepravilna prehrana in premalo gibanja. Tudi ozaveščanje ljudi o pomenu preventivnih pregledov bi se moralo intenzivirati, s čimer bi se preseglo odpor ljudi proti tovrstnim posegom v telo, ki so še posebej pri pregledih debelega črevesa in danke v primerjavi s pregledom dojk in materničnega vratu za človeka dosti bolj neprijetni in tudi zahtevni.

Komisija je Ministrstvu za zdravje predlagala intenziviranje stopnje nadzora nad organizacijo in izvajanjem presejalnih programov, saj, kot kaže, do težav z uvajanjem in izvedbo programov prihaja prav zaradi neustrezne organizacije in upravljanja programov, kar je tudi sicer dokaj pogosta slabost slovenskega sistema zdravstvenega varstva.

Komisija je po opravljeni razpravi sprejela naslednje s k l e p e:

1. Komisija ugotavlja, da so v času od sklica seje komisije že stekle nekatere aktivnosti za reševanje problematike izvajanja državnih programov za izvajanje preventivnih presejalnih programov za zgodnje odkrivanje raka (ZORA, DORA, SVIT).
2. Komisija podpira prizadevanja za organiziranje izvajanja vseh treh državnih presejalnih programov v okviru ene točke koordinacije na nacionalni ravni.
3. Komisija poziva, da je potrebno čim prej sprejeti Državni program obvladovanja raka v Sloveniji - DPOR in da je državne presejalne programe ZORA, DORA in SVIT potrebno razširiti na vso državo, kot to predvideva predlog DPOR.
4. Da bi v bodoče preprečili zastoje v izvajanju presejalnih programov kot smo jim bili priča, komisija predlaga, naj obe instituciji, ki imata vlogo nadzora (Ministrstvo za zdravje in ZZSZ), učinkovito izvajata svojo nadzorno funkcijo.
5. Izvajalcem programov naj se omogoči takojšnji ustrežnejši način izplačevanja opravljenega dela in zagotavljanja ustrezne opreme, saj komisija ugotavlja, da sta to ena izmed glavnih razlogov za zaustavitve izvajanja programa DORA.
6. Komisija podpira dodatne aktivnosti za promocijo državnih presejalnih programov in seznanjanje prebivalcev z njihovim namenom.
7. Komisija predlaga, da se obravnavana točka uvrsti na dnevni red seje Državnega sveta Republike Slovenije.

* * *

Za poročevalca je bil določen podpredsednik komisije Peter Požun.

Komisija za socialno
varstvo, delo, zdravstvo in
invalidne
Boris Šuštaršič, l.r.
predsednik

Poročilo Komisije za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano k problematiki v zvezi z gospodarjenjem z gozdovi v lasti Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije ter možni ukrepi za njegovo izboljšanje

Komisija Državnega sveta za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano se je na 12. seji 10. 2. 2009 seznanila s problematiko v zvezi z gospodarjenjem z gozdovi v lasti Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije ter možni ukrepi za njegovo izboljšanje.

Ob obravnavi Poročila Nadzornega odbora Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije za leto 2007 je komisija sprejela stališče, da z odgovornimi predstavniki institucij opravi

razgovor glede problematike v zvezi z gospodarjenjem z gozdovi v lasti Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije ter poišče možne rešitve in ukrepe za njegovo izboljšanje z morebitnimi predlogi sprememb ustreznih predpisov.

Uvodoma je podpredsednik komisije Jože Korže poudaril znano dejstvo, da je Slovenija za več kot 60 % površine pokrita z gozdovi. S tem sodi Slovenija med prve tri z lesom najbogatejše države v Evropski uniji. Gozdarska in lesno-predelovalna panoga sta med gospodarskimi panogami z najdaljšo tradicijo v Sloveniji. Vendar pa se v zadnjih letih lesno-predelovalna panoga spopada z resno krizo, katere posledice je utrpelo kar nekaj nekoč uspešnih slovenskih podjetij. Da v Sloveniji v tem sektorju nekaj ne deluje pravilno, lahko opazimo tudi ob primerjavi Slovenije s sosednjo Avstrijo, ki velja prav tako kot Slovenija za izredno gozdno deželo. Vendar pa se od gozda in pridelave lesa v Avstriji preživlja okoli 280.000 ljudi. Dosežena proizvodnja vrednosti lesa je približno 7,5 mlrd evrov. Izvoz njihove lesne industrije pa je kar 70 %. V Sloveniji od gozda in predelave lesa živi le 22 do 23.000 ljudi. Še leta 1995 je gozdno-lesna industrija zaposlovala okoli 50.000 ljudi. Leta 2004 je to število padlo na 19.686. Slovenska dosežena proizvodnja vrednosti lesa pa se še zdaleč ne more primerjati z avstrijsko.

Lesna industrija nam pravzaprav propada pred očmi. Izgubljajo se delovna mesta. Propadajo nekoč uspešna lesna podjetja in žage. Žal tem poraznim rezultatom ni videti konca pa čeprav je lesna industrija v Sloveniji energetske pokrita, les pa v Evropi predstavlja kar 65 % obnovljenih virov energije. Čemu takšno stanje? Srž tega problema je videti predvsem v podelitvi 20-letne koncesije gozdnim gospodarstvom. Gozdna gospodarstva upravljajo s 26 % vseh slovenskih gozdov. Gre za gozdove v državni lasti, za kar državi simbolično plačujejo 5 evrov na m³. Takšnih koncesij ne poznajo nikjer na svetu, saj v nobeni evropski državi državno gospodarstvo ni tako institucionalno ločeno, kot v Sloveniji. Meni, da naša organizacija ni ustrezna in omogoča celo slabše gospodarjenje z gozdovi. Gospodarjenje z državnimi gozdovi na podlagi koncesij je problematično. Konec koncev je značilno za Evropo prejšnjega stoletja oz. države s tropskim gozdom in pomeni velik korak nazaj v razvoju gozdno-lesne industrije. 20-letne koncesije so bile podeljene petnajstim gozdnim gospodarstvom za izkoriščanje državnih gozdov. Le-ta gospodarstva pa so se preoblikovala v delniške družbe in podjetja. Tako so nastala podjetja, kot so Gozd Ljubljana, Grča d.o.o. in tako naprej, ki so sedaj prodajajo. Iz lesa kujejo velike dobičke, državi pa dajejo zelo malo, in sicer samo 5 evrov po m³. Kar pa označuje kot najbolj sporno, pa je, da ti zeleni baroni les kot surovino izničujejo in s tem prikazujejo lažne stroške ter kopičijo svoj zaslužek. V Sloveniji je potrebno razmisliti, kaj nam pomeni lesna industrija; imamo namreč surovino, ki je obnovljiva in ustreza načelom trajnostnega razvoja, tradicije, znanja, tehnologije in tržišča. V tem industrijskem sektorju se odpirajo še številne možnosti. Vendar pa je najprej potrebno popraviti napake izpred skoraj dvajset let in razmisliti o podeljevanju koncesij in pozabiti na interese posameznikov.

Sergij Daolio, direktor Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije pa je glede samega stanja v državnih gozdovih ocenil iz današnjega vidika, da je v bistvu pred nami, kot tudi v vseh ostalih panogah, še dodatno čutiti vpliv recesije v realnem sektorju in zato se tudi na skladu spopadajo že zadnjih nekaj mesecev s temi problemi v smislu aktivnih pogovorov in sestankov s koncesionarji, ki imajo podeljeno koncesijo za opravljanje dejavnosti v državnih gozdovih.

Zelo težko je v tem trenutku komentirati vrednost rente oz. dajatev iz koncesijskih gozdov, saj je potrebno spoštovati zakonodajo in pa predpise, je pa mogoče res pravi trenutek, da se glede na to, da gre sama koncesija v sklepno fazo, se pravi v zadnjo četrtino in da je sedaj pravi čas, kako naprej v bodoče. Na Skladu veliko pozornosti in energije vlagajo v to, da bi bila koncesija, renta čimbolj primerna na dane možnosti. Žal je uredba pač taka kot je in jo morajo spoštovati.

Tukaj je predvsem potrebno izpostaviti, da gre v državnih gozdovih za veliko vlaganj, da se trudijo skrbeti predvsem na področju varstva, vlaganja v gozdove, da spoštujejo aktivnosti, ki so usklajene in predpisane s strani Zavoda za gozdove Republike Slovenije in je po ugotovitvah to primerno opravljeno in storjeno s strani Sklada in da je ta delež vlaganj v celoti izpolnjen, pri čemer gre za relativno visoka sredstva in se zavedajo, da gozd poleg gospodarske, ki je seveda prioritarna funkcija, ima še veliko ostalih funkcij.

Da bodo lahko v bodoče dosegli še boljše rezultate, je poleg zakonodaje, ki naj bi se v bodoče spremenila, potrebno, da vsi akterji v tej panogi opravijo pomemben del in prispevajo v smislu ekonomičnosti oz. gospodarjenja, da se pri tem ne zanemarjajo tiste elementarne funkcije gozda oz. pristopa do samega gozda. Sklad se je pred dvema letoma včlanil v mednarodno zvezo, kjer gre za združenje upravljavcev gozdov v državni lasti s ciljem, da se nabirajo izkušnje oz. neka vizija, da se v bodoče glede državnih gozdov oz. same oblike organiziranosti izberejo najboljše rešitve, ki so na razpolago.

Andrej Drašler, direktor Direktorata za gozdarstvo, lovstvo in ribištvo pri Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano pa je komisijo seznanil, da je v letošnjem normativnem programu Vlade predvidena sprememba zakona o Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije; zato so bile dane tudi različne pobude tako v Državnem zboru kot v ostalih civilnih združenjih, ki bo oblikovala in preučila vse pobude, tako da se v kontekstu zakona lahko spremeni tudi način dela v državnih gozdovih. Kar se pa tiče same lesne predelave in primerjave avstrijske in slovenske, pa je poudaril, da je pristojnost lesne pridelave v okviru Ministrstva za gospodarstvo, kmetijsko ministrstvo pa je pristojno izključno za gozdarski del. To je velika razlika v primerjavi z Avstrijo, kjer je gozdarstvo in pa primarna lesna predelava, to se pravi žage, skupaj v okviru enega ministrstva. Zakaj so take razlike med lesno predelavo v Sloveniji in Avstriji, je vprašljivo, dejstvo pa je, da je slovenska lesna predelava precej zastarela in je vprašanje, če je še v teh razmerah konkurenčna na zunanjih trgih. Čeprav v trenutno sedanje krize se tudi po njegovih informacij v Avstriji lesna predelava srečuje z velikimi problemi. Absolutno se strinja, da bi bilo dobro našo surovino čim bolj izkoristiti doma. Po njihovih podatkih je bilo izvoza v Sloveniji približno 30 %, vse ostalo se kljub vsemu pridelava doma. Kar se same koncesije tiče, je zaenkrat zakonodaja takšna, kot je, in je vprašanje, če se s tem v gozdarstvu lahko rešuje domačo lesno industrijo. Glede vprašanja koncesij so le-te podeljene za 20 let do leta 2016, se pravi, da smo že v času, ko velja resno razmišljati, kako od tam naprej oz. že v okviru novele tega zakona, da se poiščejo najboljše rešitve za naprej. Del obstoječih koncesionarjev ima tudi žage, kar pomeni, da se ukvarja s primarno predelavo in ti obrati so trenutno med praktično največjimi v Sloveniji, ki sploh še obstajajo. Recimo, eden je tudi pri koncesionarju, ki je v 70 % lasti države, in sicer je to Snežnik Kočevska reka in ta žaga je trenutno med največjimi v Sloveniji. Dejstvo pa je, da pri nas največje žage žagajo do 150.000 m³ lesa, v Avstriji pa so normalne take žage, ki obdelajo približno 1.000.000 m³ letno. Pri tem gre pri primarni pridelavi dejansko za ekonomijo obsega.

Jošt Jakša, direktor Zavoda za gozdove Republike Slovenije pa je poudaril, da gre pri koncesiji za stvar politične odločitve in sklepanja koncesijskih pogodb. Opozoril je, da so trenutno gozdna gospodarstva oz. večje proizvodne firme tiste, ki zagotavljajo kakovost izvedbe načrtovanih del. Ena od možnosti je tudi z zadnjo novelo zakona o gozdovih bila dana, da se del teh gozdov, ki so v upravljanju sklada, dodeli tudi višinskim kmetom zato, da bodo ohranjali poseljenost podeželja. Kajti, najtežje je ravno tam in tudi vsi varčevalni ukrepi v največji meri prizadenejo tiste, ki že tako težko živijo. Predlagal je, da gozdovi ostanejo v lasti države ne glede na spremembe, ki se bodo dogajale v bodoče. V primeru, da gozdovi preidejo na lokalne skupnosti, je lahko interes po spremembi namembnosti predvsem na potencialno zazidalnih površinah prevelik in bi lahko to naše gozdno bogastvo izgubili. Seveda pa del rente, kakršen koli bo, mora

pripadati lokalnim skupnostim s tistega področja, iz katerega se ta les pridobiva. Glede rente je poudaril, da če se bo uspelo skupaj s podporo ministrstva, sklada in zavoda dogovoriti in zagotoviti pregleden nadzor tako nad kakovostjo lesnih asortimentov iz državnih gozdov kot na količino, je potrebno vedeti, koliko so normativni stroški in kakšne so norme, da bo potem cena sama najugodnejša. Takrat ne bo potrebno ugotavljati, ali bo država dobila 10 milijonov evrov ali pa tri, temveč bo dobila tisto, kar ji pripada na trenutno finančno situacijo na trgu in to številko moramo dobiti preko preglednega poslovanja, ne pa preko špekuliranja. Pri tem je potrebno nadzor graditi tako, da bo zbujal zaupanje vsem, ki bodo potem tudi to obdelovali. Kar se tiče primerjave z Avstrijo, je treba tukaj opozoriti na konceptualni način gospodarjenja z gozdovi. Kajti na drugi strani sečnje je dovoljen golosečni sistem, kar znižuje stroške, ampak tisto, kar mi poudarjamo, je trajnost in sonaravnost našega koncepta, kar s tem tudi omogočamo. To se pravi, če smo se odločili za določen koncept, to pomeni tudi določene stroške. Dejstvo je, da je v Avstriji mnogo več strojne sečnje kot pri nas. Strojna sečnja v določenih primerih pa ima določeno opravičilo in je smiselna.

Kot direktor zavoda je poudaril, da je zavod tisti, ki je po veljavnem zakonu postavljen, da zagotavlja javni interes v gozdovih, ne glede na lastništvo in v kolikor se bo ta država odločila, da javni interes nad gozdovi ostaja, meni, da je pravilno, da se taka oblika nadzora in usmerjanja gozdov, ki ni pogojena z lastništvom, tudi ohranja. Pri tem lahko določene naloge, ki jih zavod že opravlja za sklad po pogodbi, razširijo tudi na ostale vsebine, ki bi izšle iz morebitnih pogovorov. Seveda se to vse da ovrednotiti in za funkcioniranje zavoda in za zagotavljanje javnega interesa je predpogoj stabilno financiranje javne gozdarske službe zato, da lahko tiste cilje tudi dosežejo.

Kar se tiče predelave lesa, je seveda to stvar trga; naša prednost v Sloveniji ni količina proizvedene lesne mase, ampak kvaliteta, katero pa dosegamo samo z nego in načrtnim delom v gozdu, potem bomo tudi tej industriji dolgoročno lahko zagotavljali surovino, s katero bo na trgu dosegala višjo dodano vrednost. Če z nego uspemo gozdarji za en razred povečati povprečni asortiment, ki bi prišel iz naših gozdov, je približno 10 evrov po m³, ob poseku 3, 5 milijonov pa pomeni 35 milijonov evrov letno v Sloveniji, pri čemer je v tem primeru strošek zavoda opravičljiv. Pri industriji je potrebno težiti, da čim več dodatne vrednosti ostane v Sloveniji, da se zagotavljajo energetske potrebe in nadomeščanje fosilnih virov z gozdov. Najboljši les naj gre v proizvode, ki imajo višjo dodano vrednost, ne pa, da se bo, kar se že dogaja, izvažalo hlode, kar je iz nacionalnega vidika zelo škodljivo.

Janez Kastelic, vodja Sektorja za politiko ohranjanja narave pri Ministrstvu za okolje in prostor pa je dejal, da v okviru Nature 2000 država mora ščititi gozdne habitate in pa vrste. S skladom zelo dobro sodelujejo tudi v smislu kmetijskih zemljišč, ker je Natura 2000 in funkcija, ki jo Ministrstvo za okolje in prostor vidi v tem smislu, da lahko sklad zagotavlja predvsem z odkupom privatnih gozdov tam, kjer so Natura 2000 območja in kjer je prilagojen način gospodarjenja na habitatne tipe ali pa na vrste, da zagotavlja izpolnjevanje ciljev, ki jih Slovenija mora doseči. Seveda je tukaj govora o kupovanju in pa dajanju gozdov potencialnim lastnikom, ki so pač zavodu ponudili in zamenjali te gozdove. Kakšnih velikih problemov v zvezi z gospodarjenjem z gozdovi sam ne vidi, saj zaupajo v stroko in v načrtovanje, kjer Zavod za gozdove prevladuje s svojo strokovnostjo. Slovenija deluje na globalnem trgu in to prostem globalnem trgu, kar se tiče lesa in pa lesne industrije. Seveda pa je po enem obdobju tranzicije mogoče pametno potegniti črto in narediti analizo, kaj se je z gozdovi in pa z lesno industrijo zgodilo v tem času ter narediti strategijo možnosti ali pa najti tržno nišo v globalnem smislu. Kajti to, da se v zadnjem času dogaja likvidacija podjetij, ne stečaj (npr. Lika), je stvar, ki bi jo bilo potrebno razmisliti in mogoče dati pobudo na Ministrstvo za gospodarstvo, da je v takih primerih potrebno najti strategijo, da

se nova podjetja ustanavljajo, da bi lahko slovenska lesno-predelovalna industrija delovala na globalnem trgu.

Marijan Klemenc, član komisije pa je opozoril na dejstvo, da problemi pri gospodarjenju z gozdovi v lasti Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije so. V zadnjem mandatu se je prvič zgodilo, da Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano v svet sklada ni imenoval predstavnika Zavoda za gozdove Slovenije, temveč člana, ki je posredno povezan s koncesionarji. Od tega naprej velja trditev, da je Vlada izgubila večino, torej od tistih sedmih članov sveta, pri pregledu in dogajanju v državnih gozdovih. Pomeni, da je pomemben vpliv na vseh nivojih odločanja prevzel lobi koncesionarjev in verjetno dosedanja dejanja nakazujejo, da je že napeljeno v smeri tako daleč, da se gospodarjenje v državnih gozdovih izmakne nadzoru širše javnosti. Iz sveta sklada so izločili predstavnika Zavoda za gozdove in ga nadomestili s članom, ki je posredno vezan z delniškimi družbami. Za gozdnim gospodarstvom stojijo z imeni in priimki lastniki teh družb in ta sredstva, ki so jih vehementno dobili, plasirajo v druge dejavnosti (npr. v turizem in še kaj). Skratka, v teh letih pa še do konca, dokler bodo imeli koncesije, če se to prej ne prepreči, se bo to dogajalo. Na veliko in v vseh segmentih se skuša diskreditirati Zavod za gozdove in obstaja bojazen in tendenca z željo, da se uniči, češ, da ga ne potrebujemo, čeprav vemo, da je tu največja stroka in največji delež znanja. Poskuša se celo diskreditirati zaposlene v gozdarskem sektorju in skladu in se podpira vse, kar ta lobi narekuje in prikriti celo slabo gospodarjenje v državnih gozdovih. Koncesije so premajhne, saj je nevzdržno, da lahko nekdo tako malo plača za tisto, kar dobi; na Koroškem obstajajo licitacije gozdnih asortimentov, kjer se prodaja prvovrsten les, kar je dokaz, da po tej plati se les lahko odlično proda. Predlagal je, da se pogodbe prekinejo, saj manjše žage ne morejo preživeti, ker večji koncesionarji vehementno režejo in kujejo dobičke, ki jih plasirajo v druge dejavnosti. Glede reorganizacije je opozoril na problem, kam naj gredo kmetijska zemljišča oz. gozdne površine. Ali naj oboje prevzame občina? Če samo kmetijska zemljišča prevzame občina, ali to potem pomeni, da občine, ki nimajo kmetijskih zemljišč, da bodo imele nek deficit pri tem? Ene imajo samo gozdove, zato je menil, da bi občina zelo korektno opravljala z zemljišči, zavod kot tak pa bi ostal v vlogi, da bi skrbel za stroko v gozdu. Menil je, da sklada kot takega več ne bi potrebovali, saj tisto, kar je še treba rešiti s strani denacionalizacije, se bi rešilo in bi prevzele to funkcijo občine. Modeli t.i. občinskih gozdov obstajajo tudi v Švici, eni najbolj razvitih držav v Evropi, zato bi veljalo posnemati to, da se gozd da gorskim kmetijam, ki nimajo gozdov, kar je že zapisano v zadnji noveli zakona, ni pa še prišlo do same realizacije.

Cvetko Zupančič, predsednik komisije pa je poudaril, da je namen današnje razprave priti do bistva, kaj se sploh pripravlja oz. novosti, ki bi jih naj prinesla sprememba zakona oz. določene druge spremembe in pa seveda odgovore na to, kar je bilo postavljeno s strani svetnikov. Želi, da vsa razprava gre v smeri izboljšanja; nikakor ne gre tukaj za kakšne kritike. Želimo le, da se glede na to, kar smo že sedaj opravili ob razpravi poročila Nadzornega odbora Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije, da se razčistijo določene nejasnosti ali pa izboljšave, ki so potrebne. Ob obravnavi poročila ni bilo nobenih zadržkov, da ga ne bi sprejeli oz. podprli, vendar so določene stvari iz razprave bile nejasne ali pa jih pravilno ne poznamo oz. nismo dobili pravih informacij, zato je želel, da se bi te stvari na seji komisije razčistile.

Rastislav Jože Reven, član komisije pa je predstavil vizijo, saj meni, da je treba določene stvari spremeniti danes; spremeniti jih je potrebno zaradi gospodarske krize pa tudi zaradi samega pristopa. Predvidevanja, da bodo gozdovi nadomestili nafto, s tem se osebno nikoli ni strinjal, ker bi to bilo osiromašenje gozdov. Svoje izvajanje je razdelil na tri segmente. Prvi segment je gozdna masa, ki se uporablja za nadaljnjo predelavo, potem gozdna masa za energetiko, se pravi za drobljence in sekance in tretja pa je negovanje in čiščenje gozdov.

Svoje izvajanje je temeljil na njihovem področju, se pravi na gorskem področju, ker prihaja iz Idrije in zastopa občine od Bovca od Idrije, kjer je ta problematika malo drugačna kot na primer na Kočevskem, kjer so gozdovi lažje dostopni.

Glede cene je poudaril, da je ceno dobremu kvalitetnemu lesu potrebno dvigniti, dvigne pa naj jo tisti, ki ima večino na tržišču in tu vidi, da bi to lahko bil zavod, če bi imel odločilno vlogo. Potrebno je vzpostaviti tako stanje, da se les, ki je primeren za predelavo, čim bolj predela v Sloveniji zaradi tega, ker bomo v prihodnje potrebovali nova delovna mesta ali pa ohranjali sedanja, pri čemer politika cen lahko zelo pomaga. Če za samo hlodovino postavimo dovolj visoko ceno, potem bo tak sistem nerentabilen za tiste, ki bi radi tak neobdelan les izvažali. Našim predelovalnim podjetjem pa se ustrezno zniža, pri čemer je potihoma potrebno računati na to, da ne pridemo navzkriž z evropsko zakonodajo.

Drugi segment so sekanci oz. material za energetiko; tukaj je sigurno pogrešana optimalna izkoriščenost lesne mase za ta namen. Težko je priti do informacije oz. do kje bi lahko te sekance oz. material za sekance in za palete dobili. V tem smislu bi bilo potrebno organizacijo postaviti preko sklada, da bi se objavilo lokalno, kje in v kakšni količini se lahko ti sekanci dobijo.

Tretji segment pa je čiščenje gozdov; znano je, da tisti, ki gozd poseka, pusti običajno v gozdovih mnogo lesne mase, ki bi lahko bila uporabna za kurjavo. To je en segment, drugi segment pa so naravne ujme, ki podrejo določeno področje, ki je težko dostopno za čiščenje. Do sedaj ni bilo interesa med občani, da bi to čistili privatno, prihodki od gospodinjstva v sedanjem času pa so veliko nižji, zato se tukaj odpira možnost za zaslužek. Potrebno pa je vsekakor zakonodajo ustrezno spremeniti, zato je apeliral na Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, da iz vidika nadzora nad varnostjo pri delu zagotovi spremembe. Razumljivo je, da morajo biti upoštevani vsi predpisi iz varstva pri delu, če pa gre v čiščenje samo neka družina, so pa taki predpisi lahko zaviralni, kar je v njihovih goratih predelih zelo problematično. Interes je velik, zato je potrebno javno objaviti in na občinskih deskah obvestiti o področjih, ki so potrebni čiščenja. Zagotoviti je potrebno tudi ustrezno nizke cene, saj v primeru ujm in podrtih smrek in ostalih dreves, ki ostajajo, pride do hitrega razvoja lubadarja in velike nevarnosti za okužbo zdravih gozdov. Čiščenje gozdov v tem smislu, kot jih je navedel, je tudi varovanje pred ujmami. Danes se neredko vidi, da reka prinese cela drevesa, kar predstavlja za naravo in za okolje veliko nevarnost. Zato je predlagal, da predstavniki Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Zavoda za gozdove kot strokovnega telesa in hkrati Ministrstvo za okolje in prostor, da se spremeni tista zakonodaja, ki je ovira njegovemu predlogu.

Jože Mihelčič, član komisije je menil, da so gozdovi eno izmed bogastev, ki jih ima Slovenija in to ugotavljajo tudi predstavniki teh institucij, ki so danes med nami; ko govorimo o gozdovih kot o bogastvu kmetij in pa kmetov. Ko pa govorimo o gozdovih kot o državnem bogastvu pa je menil, da se tega premalo zavedamo in da gozdove izkoriščamo na drug način. Koncesije so zelo pomembne in tudi to, kar o teh koncesijah iztrži država. Najbrž je najbolj pomembno vprašanje, ko je govora o gozdovih, je nacionalno bogastvo. Marsikatera slovenska kmetija preživi z gozdom. Tudi država je v zgodovini znala določena krizna obdobja premostiti, kar pomeni, da so gozdovi kapital, zato je menil, da pri podeljevanju koncesij država za le-te premalo iztrži. Spomnil je na to, da ko smo pred časom ukinili temeljne organizacije kooperantov, smo to delili na Zavod za gozdove in pa gozdna gospodarstva; ta delitev v praksi ni bila nikoli opravljena, zato smo dostikrat opazili razlike, ker je Zavod za gozdove praktično državna inštitucija, ki nadzoruje gospodarjenje z gozdovi, odreja pa tudi ukrepe. Gozdna gospodarstva pa so koncesionarji, ki te gozdove izkoriščajo. V praksi ta delitev, vsaj kolikor je njemu znano, ni bila nikoli v celoti opravljena, tako da se danes še vedno gospodari z roko v roki in da se tu velikokrat upošteva najbrž ne nacionalni interes pač pa interes teh gozdnih gospodarstev.

Delavci Zavoda za gozdove so tudi marsikje veliki trgovci z lesom. Ali legalni ali pa ilegalni; in to preko posrednih lastništev v kakšnih podjetjih, kar pomeni, da trgujejo z lesom na različne načine, kar se mu zdi eden izmed problematičnih pojavov, ki bi jih bilo treba preprečiti. Nadalje je menil, da se po gozdovih praktično nenadzorovano gradijo in vzdržujejo gozdne ceste, nenadzorovano se gradijo tudi vlake in to v takih obsegih, da praktično izgledajo kot ceste. Te vlake, ko se gozdovi izkoristijo, praktično opustijo in postanejo ali hudourniki ali pa se po teh vlakah opravljajo tudi vožnje z novodobnimi vozili. Tudi sami goloseki so velik problem. Problematično pri spravilu lesa se mu zdi predvsem to, da se opravljajo s težkimi stroji, traktorji in ko se dejansko les, ki ostane, praktično uniči z verigami, s pletenicami oz. z načinom spravila, ki je naravi zelo neprijazen in gozdu zelo škodljiv. Menil je, da bi bilo dobro, da bi se poslužili ali pa, da bi predpisali tudi kakšne druge oblike, ki smo jih v slovenskih gozdovih že uporabljali. Možno bi bilo povečati tudi uporabo konja pri samem spravilu lesa ali pa kakšen drug način, da bi tako zmanjšali škodo, ki se ob spravilu povzroča.

Cvetko Zupančič, predsednik komisije je menil, da je prav cena lesa tista, ki gre nasprotno od tega, kar bi mi želeli. Se pravi, čim ceneje posekati, pospraviti do kamionske ceste, da vsaj nekaj ostane od tistega dohodka. Enako, kot je v vseh panogah v kmetijstvu, so stroški tisti, ki jih je potrebno zmanjšati, če želiš vsaj nekaj zaslužiti. Tudi privatni lastniki si želijo, da se spravilo lesa in obdelovanje v gozdu naredi čim lepše in čim bolje; tudi sam opaža, da se mnogokrat vlake naredijo samo za spravilo lesa, potem pa tega nihče več ne vzdržuje. Te vlake običajno potem služijo motoristom, štirikolesnikom in podobno, kar je nesprejemljivo. Če pa želi sam lastnik narediti vlako pa je največji problem dobiti soglasje lastnikov, ker to gre čez več parcel in nekdo sigurno ne bo dal soglasja, zato si sam to vlako nezmožen narediti. Resnica je tudi, da so gozdarji tudi trgovci z lesom; že leta si je prizadeval, da bi vzpostavili gozdarsko službo na Kmetijsko-gozdarski zbornici, ki bi se ukvarjala s trženjem lesa. Sedaj največkrat do lastnika ne pride drugi kot gozdar in tisti seveda ima možnost; če bi pa obstajala služba na zbornici, ki bi se ukvarjala predvsem s trženjem lesa, bi po njegovem mnenju gozdarji vršili ta nadzor, s trženjem pa bi se ukvarjali drugi. Glede koncesije je menil, da se ravno v tem trenutku podeljujejo koncesije za 20 let na področju lova. Vedno je bil velik nasprotnik koncesij za 20 let, saj je to dobesedno podaritev nekega monopola nekomu, saj je dejansko to dolgo obdobje, zato bi morali obstajati vzvodi, da bi se v primeru, da se koncesija ne izvaja pravilno, odvzela.

Branko Majes, član komisije je menil, da se je država zopet pokazala kot slab gospodar oz. da vedno išče poti in najmanjši odpor, da še tisto, kar dobi, razdeli raznim agencijam, skladom in inštitucijam. Namesto, da država podeljuje koncesije, bi morala plačati tiste, ki bodo delo izvedli in potem regulirati trg lesa po svoje. Ko je govora o tem, da koncesionarji izvažajo hlodovino, je menil, da država lahko to zelo hitro enostavno reši, če bi že želela, in sicer s trošarino na hlodovino. Tisti, ki bodo predelovali hlodovino v druge izdelke, bi naj bili oproščeni trošarine, tujci pa naj plačajo trošarino in bi se videlo, kako bi potekal izvoz. Očitno pa obstajajo neki drugi interesi, zato je predlagal, da se trošarine uvedejo glede na kvaliteto na hlodovino, kjer bi od vsakega evra, ki ga nekdo ustvari, država privarčevala več skozi dajatve, prispevke in ostale obveznosti, ki jih imamo ali iz kmetijske dejavnosti ali iz gospodarske dejavnosti, saj ima država tu ogromno možnosti, da poveča svojo dodano vrednost. Skratka, predlagal je, da se stvar pri koncesijah zapelje v obratno smer, in sicer tako, da država plačuje delo v gozdu in sama razpolaga s produktom in pa seveda, da se uvedejo trošarine na hlodovino in s tem naredi red na trgu.

Jože Korže, podpredsednik komisije pa je poudaril, da temu, da naj bi kmetijska zemljišča prešla v upravljanje občin, nasprotuje. Interes določenih občanov po občinah ni nič drugega, kot to, da se proda na hitro za razno gradnjo in pride do sredstev, ki jih sicer država ne da občinam,

predpisuje jim pa določene standarde oz. stvari, ki jih občina pravzaprav mora izvajati. Zato je, gledano iz tega vidika, Republika Slovenija neustrezno poseljena.

Cvetko Zupančič, predsednik komisije pa je glede izvajanja del v gozdovih menil, da ni moč razlikovati dela v zasebnih gozdovih, kjer izvajalci ravno tako delajo morda še slabše kot pa tisti v državnih gozdovih, ki so res tudi usposobljeni. Marsikje je v zasebnih gozdovih, kjer nekdo poseka en del gozda, bistveno slabše narejeno kot v državnih gozdovih, zato bi morali gozdarji bolj nadzorovati in opozoriti lastnika ali pa sankcionirati, če dobi izvajalca, da bi delo opravil bolje.

Mag. Blaž Kavčič, predsednik Državnega sveta pa je poudaril, da bi bilo koristno vprašanje sklada, vprašanje gozdov pogledati nekoliko bolj podrobno. Morda tudi predvsem v kontekstu rešitev za naprej, kot so jih nekateri omenjali, ker je letos v normativnem planu tudi sprejemanje novele zakona o gozdovih, ki ureja to področje. Opozoril je, da je Državni svet 15. 12. 2008 vsem vladnim resorjem poslal svoj pogled, dokumentiran na vzroke gospodarske krize in nekatere sugestije v zvezi z gospodarsko krizo. Dokument je prešel v fazo, ko ga obravnavajo in nadgrajujejo interesne skupine v Državnem svetu. Poudaril je, da je to dokument, ki vsebuje tudi predlog nacionalnega programa les. Les je multidisciplinarna problematika. Z njo se ukvarja po svojih kriterijih vsaj nekaj ministrstev. Zadeva je pomembna še za mnoge druge resorje, zato je bila ideja Državnega sveta, da se oblikuje nacionalni program, ki bi segel od več pozornosti in aktivnosti na področju gozdarstva do predelovalne industrije in do industrije finalnih izdelkov z ambicijo doseganja boljših odgovorov z vidika odpiranja novih delovnih mest, z vidika varovanja okolja, z vidika izboljšanja energetske-ekološke bilance. Oblikovana je tudi delovna skupina, ki jo bo vodil državni svetnik Borut Meh, ki bo s kompetentnimi sogovorniki iz različnih področij izoblikovala neke rešitve, ki naj bi bile v pomoč tudi boljšemu reševanju na tem področju. Les je ena od redkih stvari, ki jih Slovenci imamo v relativnem izobilju. Vsaj v takem izobilju, da ne izkoriščamo letnega prirasta lesne mase in seveda se ga moramo s posebno pozornostjo lotiti tudi odgovorno. Vendar tudi na področju energetike so še neizkoriščene možnosti in sedaj nas ta gospodarska kriza sili v to, da te razmisleke oblikujemo. Apeliral je na vse, da se v soočenju z gospodarsko krizo tudi na vprašanju gozda, kmetijstva, gozdarstva in širše posvetijo več inovativnosti in drznosti. Ne moremo biti namreč zadovoljni z dosedanja analizo skupne kmetijske politike v EU, saj vemo, da glavnina denarja gre v žepe največjih kmetijskih magnatov in da je to samo po sebi problem, s katerim se mora EU soočiti. Se pravi, če kdaj, potem sedaj v soočenju s krizo moramo vsi skupaj prispevati, da bomo tukaj našli neke nove rahlo drzne inovativne rešitve.

Drago Ščernjavič, član komisije pa je dejal, da je v zadnjem mesecu sodeloval na več podobnih razpravah, nazadnje na posvetu svetovalcev Kmetijsko-gozdarske zbornice pod vodstvom Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano; zanj je ključno merilo kriterij, kaj se na tem segmentu dogaja oz. kaj se dogaja z delovnimi mesti. Ali je to področje, ki je eno od komparativnih prednosti Slovenije, za katero imajo seveda zasluge tudi danes prisotni iz ministrstev? Na vseh posvetih ni bilo danega odgovora, kako ta del ali pa tudi stroko na področju, na tem segmentu, kaj se pričakuje od obstoja neke tržne niše za samozaposlitve in kakšna nova delovna mesta se lahko porajajo in to hitro, saj prevladuje mnenje, da bo kriza že do jeseni zelo hitra in bodo naši odzivi prepočasni. Želi odgovor na vprašanje, kaj bi morala narediti država, kakšne pogodbe, kakšne pogoje ustvariti za to, da bi se to samozaposlovanje in zaposlovanje povečalo.

Rastislav Jože Reven, član komisije pa je še spomnil na Ministrstvo za okolje in prostor glede na to, da se bo povečalo število oz. poraba lesa za ogrevanje in se bo pojavil višek pepela. Tista gospodinjstva, ki imajo vrtove, lahko ta pepel uporabijo po vrtovih, obvezno pa bi bilo potrebno

zakonsko urediti po lokalnih skupnostih obvezo zbiranja pepela od tistih, ki uporabljajo les za ogrevanje, da se ta pepel vrača nazaj v naravo in da se ne prekine tok oz. da ta pepel ne konča na smetiščih.

V odgovoru na nekatera postavljena vprašanja je Andrej Drašler, direktor Direktorata za gozdarstvo, lovstvo in ribištvo pri Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, odgovoril glede tega, ali slovenska lesna predelava dobi les od koncesionarjev ali ne. Postavlja se vprašanje, kakšen je delež državnih gozdov, zato je poudaril, da je dobrih 20 % državnih gozdov. Ostalo so zasebni gozdovi. Menil je, da v Sloveniji sploh ni problem dobiti lesa za lesno predelavo, bolj je problem, ali mi lahko dobimo za ves les, ki ga imamo, kupce v Sloveniji. Dejstvo je, da se cene nekje ravna po avstrijskih in italijanskih cenah, čeprav so definitivno v Sloveniji nižje kot v sosednjih državah. Ne vidi problema z vidika, da kakšna žaga, ki lahko les plača, ne bi mogla lesa dobiti. Cene lesa so že padle za okrog 10 %, povpraševanje pa celo za več kot 30 % in prehajamo v položaj, ko v bistvu nimamo več ne koncesionarji ne ostali odkupovalci lesa, ne morejo več lesa prodati in so že opozorila tudi lastnikom gozdov, da naj v tem trenutku prenehajo s sečnjo, ker lesa ni možno prodati. Kot primer je navedel, da je v Avstriji težko najti nekoga, ki se bo ukvarjal z vsemi tipi proizvodnje, od gozdarske do primarne lesne pridelave pa najprej še do kakšne proizvodnje različnih plošč ali pa pohištva, temveč so firme specializirane in to ni nič nenavadnega. Nasprotno. To je ekonomično, ker so na ta način tudi stroškovno bolj učinkovite. Konec leta 2007 je Državni zbor sprejel Resolucijo o nacionalnem gozdnem programu, kjer so za razliko od programa razvoja gozdov poskušali deloma pritegniti tudi lesno predelavo pa je bil odziv zelo slab. V letošnjem letu bodo pripravljali izhodišča za operativni program, ki bo to globalno zgodbo konkretiziral in bodo spet pozvali lesno predelavo, da bolj aktivno sodeluje, pri čemer pričakujejo boljši odziv kot pred dvema letoma. Glede sveta sklada kmetijskih zemljišč in gozdov je poudaril dejstvo, da je v svetu 5 predstavnikov ustanovitelja. Od tega so trije s strani Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, eden s strani financ, eden pa s strani Ministrstva za okolje in prostor. Imensko so trije člani s strani kmetijskega ministrstva, in sicer gospod Ravnik, generalni direktor Direktorata za kmetijstvo, ki je tudi predsednik sveta sklada; gospod Nemec, ki je zaposlen na gozdarski inšpekciji in gospa Zavšek, ki tudi dela na ministrstvu za oddelku za naravne nesreče. Ni mu znano, da bi formalno kadarkoli zavod imel svoje predstavnike v svetu. Je pa seveda direktorat za gozdarstvo imel prej svojega predstavnika, ki ga pa sedaj nima. Sam je bil direktor enega od koncesionarjev v Sloveniji, vendar je v času prihoda na Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, ko je odhajal iz prejšnje službe, imel 3 % delež, ki ga je v prvem letu tudi prodal in ga nima več. Je pa v svetu sklada, v skladu z zakonom in pa statutom sklada, predstavnik koncesionarjev, kar pa s samim ministrstvom nima nobene povezave. Razmišljali so tudi o odvzemu koncesij, vendar so prišli do dejstva, ko je bil za to narejen izračun. Tega ni bilo možno narediti odplačno, stroški pa bi bili tako visoki, da so se že pred njim odločili, da tega odvzema ne bodo naredili. Navedbe, da naj bi obstajal poskus uničenja Zavoda za gozdove, ne drži, saj so bile v letu 2007, ko je bila sprejeta novela zakona o gozdovih, zavodu naložene dodatne naloge.

Sektor za gozdarstvo nima nobenega, ki bi prihajal od kakšnega koncesionarja. Šest ljudi dela na sektorju na gozdarstvo na ministrstvu in vsi so odlični strokovnjaki. Že v njegovem mandatu so naročili dve analizi. O koncesionarjih je eno naredila Ekonomska fakulteta in bistveno vprašanje je bilo: ali imamo prekomerne profite? Ugotovljeno je, da temu ni tako. Eden od koncesionarjev je družba, ki je v 70 % lasti Republike Slovenije, ima pa celo največje težave z uspešnostjo poslovanja in tam bi se moralo pokazati, kakšni ekstra profiti nastajajo. Poleg tega je menil, da tudi kar se rente tiče, še zdaleč ni v ospredju med koncesionarji. Vprašanje, kam bo reorganizacija sklada šla oz. po kateri poti bo sprememba novele zakona. Pobude, ki so v Državnem zboru nastale, bo posebna delovna skupina preučila. Seveda bo tekel dialog tudi z nevladnimi organizacijami in ko bo narejen osnutek zakona, bo sledila vložitev na Vlado

Republike Slovenije. Kar se tiče gozdov, so javni gozdovi tisti, ki so pomembni z vidika splošne koristne funkcije. So pa lahko gozdovi državni, mestni in občinski. Kar se tiče gorskih kmetij, je to zadeva, ki je bila utemeljena že z novelo zakona o gozdovih koncem leta 2007. Določba je, da je potrebno na podlagi individualnih programov kmetij izdelati skupni program in na podlagi tega programa seveda podeliti koncesije tem gorskim kmetijam. Računajo, da bodo v letošnjem letu izpeljali ukrep, po katerem bi naj skupina, ki je bila imenovana, postavila kriterije, na podlagi katerih bodo naredili javni poziv, s čimer bi kmetije naredile individualni program in se prijavile na to koncesijo. O tem, ali lahko gozdovi nadomestijo nafto, obstajajo različna mnenja, čeprav je menil, da so gozdovi omejen vir in da je že znotraj Evropske skupnosti med različnimi pridelovalci lesa precejšnja konkurenca praktično na enake asortimente s strani energetike, s strani predelovalcev plošč, s strani celulozne industrije itn. in tu bo potrebno najti neko ravnotežje.

Kar se tiče varstva pri delu, je poudaril, da je varstvo pri delu zakonodaja, ki jo ne pokriva kmetijsko ministrstvo, je pa dejstvo, da je v gozdovih predvsem seveda tudi med lastniki gozdov preveč nesreč in njihov namen je, da se to število nesreč po intenziteti zmanjša, kar bo omogočilo le izobraževanje za varno delo v gozdu. Trditev, da so delavci Zavoda za gozdove lesni trgovci, ne drži, saj je bilo z novelo zakona o gozdovih eksplicitno določeno, čeprav niti ni bilo tako zelo potrebno napisati v zakon, da se pač ne smejo ukvarjati s to dejavnostjo. Tako kot povsod se seveda lahko tudi v Zavodu za gozdove zgodi, da pride do kakšnega posameznega primera in je tudi prišlo, vendar je direktor proti posamezniku ukrepal skladno z zakonodajo. Trditev, da je država slab gospodar, po njegovem mnenju ne drži. Seveda pa so pri tem možne različne, vsaj pri gozdovih oblike organiziranja in ena od teh seveda je tudi prehodna in tudi dana možnost, da pač država sama razpolaga s surovino in oddaja izvajanje posameznih del podizvajalcem, kar bo stvar eventualno spremembe zakonodaje. Glede licitacije lesa v Slovenji Gradcu ugotavlja, da je zelo popularna in prav je tako in dejstvo je, da se na licitaciji smiselno proda visoko vredne asortimente, ki pa jih je relativno zelo omejena količina. Če pogledamo, koliko asortimentov iz zasebnega sektorja pride tja, je moč razbrati, da je tega izjemno malo, čeprav je prav, da se na ta način dobra lesna masa promovira. Glede trošarine na izvoz hlodovine pa je poudaril, da EU tega ne omogoča oz. se ne sme izvajati. Glede kraje v državnih gozdovih je celo določba v koncesijskih pogodbah, kjer piše, da je koncesionar dolžan prijaviti vsako krajo lesa iz državnih gozdov. Dejstvo je, da se kraje dogajajo tudi v privatnih gozdovih in da na žalost je zelo malo teh primerov raziskanih na način, da se krivec najde. Glede pobude okoli nacionalnega programa Les je menil, da zelo sovпада tudi s tem akcijskim načrtom, za katerega bodo izhodišča pripravili v letošnjem letu in bodo z veseljem lesno predelavo upoštevali, kolikor se le da pri tem. Osebnostno bo čutil zadovoljstvo, da bi imeli razvito lesno predelavo v Sloveniji in da ne bi prihajalo do primerov, da bi nas pravzaprav avstrijska lesna predelava rada imela v prihodnje le za surovinsko bazo. Kar se tiče delovnih mest, je sedaj v samem gozdarstvu vpliv krize precejšen. Vendar zaenkrat je bilo z zaposlitvami v gozdarstvu tako, da v Sloveniji pravzaprav se ni našlo dovolj interesentov za delo v gozdu in skozi to so se izdajala tudi delovna dovoljenja za tujce. Zakaj je temu tako? Predvsem zato, ker je delo težko. Vendar pa tisti ljudje, ki se navadijo delati v gozdarstvu, to delo težko zapustijo, saj so navajeni delati na prostem, za slovenske razmere pa je tudi relativno dobro plačano.

Na nekatera vprašanja je odgovoril tudi direktor Zavoda za gozdove Jošt Jakša. Menil je, da ni problem gospodarjenja z gozdovi v tem, da se premalo dela. Z denacionalizacijo in z relativno poceni nakupom gozdov prihaja, da si nekateri gozdove akumulirajo kot posest, na kateri se nič ne dela. To je tako za gozdove kot za vse ostale nekaj najslabšega. Sečnje, ki so del nege oz. vlaganja, so najučinkovitejši ukrep usmerjanja razvoja gozdov. Glede mase za energetiko ima Zavod za gozdove na svoji spletni strani program, s katerim lokalne skupnosti lahko izračunajo svoje potenciale. Sedaj se dogovarjajo o prenovi njihove spletne strani, kjer bi lahko lastnik za

svojo posest na osnovi vhodov preprosto sam izračunal potencial. Treba se je zavedati, da biomasa na nivoju lastnika ni učinkovita zato, ker je predraga investicija. Smiselni bi bil dogovor na nivoju lokalnih skupnosti, vasi z dolgoročnimi pogodbami in tudi z vložkom države. Zavod ima pogodbo oz. dogovor o sodelovanju s Kmetijsko-gozdarsko zbornico, kjer je energetska svetovanje eden od osnovnih ciljev. Namreč, lastnik gozda, lokalna skupnost mora dobiti celoten servis, zavod pa potenciale. Glede nege gozdov je menil, da se je raba sečnih ostankov včasih res bolj spodbujala, sedaj pa jih nekaj omejuje pravilnik o varstvu gozdov, kjer so tudi v dogovoru z Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, da se ga bo pregledalo in so že imenovali predstavnika, saj se zavedajo, da je v teh najdrobnejših sečnih ostankih in iglicah največ mineralov in se v primeru izvoza celuloze iz gozda rastišče ne slabi. Glede pogozdovanja pa je ugotovil, da se v Sloveniji žal sadi letno približno 2 milijona sadik, čeprav je pred 20 leti samo eno gozdno gospodarstvo sadilo veliko več. Po drugi strani pa je tega vesel, kajti naravna obnova je cenejša in uspešnejša glede naravnega izbora. Res se je v preteklosti sadilo 100 % smreko, sedaj pa približno 50 %. Kar se pa tiče sajenja listavcev, pa je problem zaščita, saj je izjemno draga. Pri goloseku je potrebno določiti dve zadevi. Ena je golosek kot način gospodarjenja in končni posek. Ko pride namreč do pomladitvene dobe, je potrebno posekati vse; prihaja pa se na tisti problem, ko je govora o kvaliteti izvedbe poseka. Določene drevesne vrste, kot so hrast oz. ostale drevesne vrste, se sploh ne bodo pomladile, če ne bo direktnega sončnega obsevanja. Glede javnih del pa je menil, da obstajajo kohezijski skladi, zato so že v lanskem letu nekaterim agencijam predlagali, da se usposobi težko zaposeljive na kmetijskem področju, s tem pa se zmanjšajo tudi socialni transferji in razbremenjeni proračun. Glede samega nacionalnega programa Les pa bo Zavod za gozdove s svojimi strokovnimi zmožnostmi z veseljem sodeloval.

* * *

Komisija je sprejela stališče, da se na osnovi razprave naredi izveček, na podlagi katerega bi se pripravilo nekaj predlogov oz. pobud za gradivo "O vzrokih gospodarske krize in potrebnih ukrepih", kakor tudi možne pripombe za spremembo zakonodaje oz. pobude na pristojna ministrstva, v kolikor bo komisija ugotovila, da je to potrebno.

* * *

Za poročevalca je bil določen predsednik komisije Cvetko Zupančič.

Komisija za kmetijstvo,
gozdarstvo in prehrano
Cvetko Zupančič, l.r.
predsednik

Poročilo Komisije za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide k Predlogu Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve za imenovanje članov v odbor za evropsko leto 2010

Komisija Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je na 16. seji 5. 2. 2009 obravnavala Predlog Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve za imenovanje članov v odbor za evropsko leto 2010.

Državni svet je 26. januarja 2009 prejel dopis Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve (v nadaljevanju: ministrstvo), v katerem ministrstvo Državni svet vabi k sodelovanju pri izvedbi ciljev evropskega leta 2010, ki sta ga s sklepom št. 1098/2008/ES Evropski parlament in Svet 22. 10. 2008 proglasila kot evropsko leto boja proti revščini in socialni izključenosti. Z namenom zagotovitve usklajevanja na nacionalni ravni je s tem sklepom predvideno imenovanje nacionalnega izvajalskega telesa v vsaki od držav članic EU za pripravo sodelovanja pri evropskem letu 2010.

Nacionalno izvajalsko telo (v Sloveniji: odbor za evropsko leto 2010) bo imelo vlogo upravljanja evropskega financiranja v okviru ureditve centraliziranega posrednega upravljanja ter vodenja evropskega leta na ravni države, na podlagi sklepanja partnerstev z institucionalnimi udeleženci in udeleženci civilne družbe. Ministrstvo je zato Državnemu svetu predlagalo, da v odbor imenuje dva svoja predstavnika (člana in namestnika člana).

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide predlaga Državnemu svetu v sprejem naslednji s k l e p :

V odbor za evropsko leto 2010 se imenujeta:

- 1. Kot član odbora: državni svetnik Boris Šuštaršič, predstavnik socialnega varstva v Državnem svetu Republike Slovenije in predsednik Komisije Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide.**
- 2. Kot nadomestni član odbora: državni svetnik Peter Požun, predstavnik za področje zdravstva v Državnem svetu Republike Slovenije in podpredsednik Komisije Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide.**

* * *

Za poročevalca je bil določen predsednik komisije Boris Šuštaršič.

Komisija za socialno
varstvo, delo, zdravstvo in
invalide
Boris Šuštaršič, l.r.
predsednik

Drugi odstavek 67. člena Poslovnika državnega sveta - drugi sklepi, ki jih sprejema Državni svet iz svoje pristojnosti

Sklepi Državnega sveta ob obravnavi zaključkov s posveta *Kako gospodarno upravljati z lastniškimi deleži države v podjetjih*

Državni svet Republike Slovenije je na 12. seji 10. 12. 2008, na podlagi 29. in 67. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08) ter na podlagi posveta z naslovom *Kako gospodarno upravljati z lastniškimi deleži države v podjetjih?*, sprejel naslednje

S K L E P E :

Državni svet je 1. 7. 2008 organiziral posvet *Kako gospodarno upravljati z lastniškimi deleži države v podjetjih*, na katerem so bili soočeni različni pogledi povabljenih strokovnjakov o pomenu gospodarnega upravljanja z lastniškimi deleži podjetij v državni lasti.

Prehod v tržni ekonomski sistem in uvedba splošnega koncepta zasebne lastnine je Sloveniji v procesu lastninjenja poleg zasebnih podjetij prinesel tudi državni banki, zavarovalnice v lasti države, podjetja v energetskega sektorja ter paradržavni Kapitalsko družbo in Slovensko odškodninsko družbo z velikimi lastniškimi deleži v vseh pomembnejših slovenskih podjetjih.

Vlada Republike Slovenije je v okviru gospodarskih in socialnih reform za povečanje blaginje v Sloveniji sprejela ukrepe za postopen umik države iz gospodarstva in usklajeno privatizacijo največjih gospodarskih družb v lasti države. Zato so v ta program prodaje finančnega premoženja države vključene vse kapitalske naložbe, ki so primerne za prodajo, saj mora biti dana možnost, da se ob ugodni tržni situaciji prodajo. V družbah, ki so za državo strateškega pomena je delež za prodajo ali drugo razpolaganje omejen tako, da država tudi po privatizaciji ohrani odločujoč vpliv.

Z ekonomskega vidika privatizacija ni cilj, ampak sredstvo, kako povečati učinkovitost podjetij in gospodarstva kot celote. S političnega vidika pa je mnogokrat prav obratno - privatizacija je cilj, da konkurenčna politična opcija po prevzemu oblasti izgubi del svojega političnega vpliva. S tega vidika je treba razumeti politične procese in razprave v zvezi s privatizacijo. Srčno zagovarjanje privatizacije na eni strani, na drugi pa žolčno nasprotovanje. Nasprotovanje privatizaciji je lahko zelo hvaležen poligon v razpravah, kjer se poklicani povzdignejo v varuha nacionalnega interesa.

Nekatere države EU imajo v lasti okoli 5 odstotkov vrednosti domačih podjetij, medtem ko je v Sloveniji ta delež bistveno višji (23%). Po tem podatku se Slovenija uvršča na drugo mesto (za Litvo) v EU, na nasprotni strani lestvice pa se znajde, ko gre za odstotek lastništva tujih vlagateljev v domačih delnicah, ki je v Sloveniji drugi najnižji med vsemi državami EU. Upoštevajoč te podatke je težko pristati na trditve o divjih razprodajah državne srebrnine tujcem, saj država posredno ali neposredno še vedno kontrolira večino večjih slovenskih podjetij. Ve pa se, da se število podjetij z državno lastnino, še posebej državnih skladov, naglo povečuje. Med desetimi največjimi podjetji na svetu po tržni kapitalizaciji jih je bilo leta 2007 kar pet v državni lasti. Ta proces je v letu 2008 dosegel neslutene razsežnosti.

Ob vprašanju primerne deleža tujega lastništva se je potrebno zavedati, da prodaje domačih podjetij pomenijo tudi odlivanje dobička iz države, ki prodaja svoje premoženje. Na Irskem, ki

velja za uspešno državo, ta odliv v tujino dosega blizu 20 % BDP, kar pomeni, da stopnja razvitosti posameznega Irca ni 140, ampak 120 v primerjavi z EU.

Dejstvo je, da nekatera podjetja v državni lasti dobro poslujejo. Največje družbe iz prve kotacije Ljubljanske borze (večinoma ima država v njih pomemben lastniški delež) so tako v zadnjih letih povečale dobiček za okoli 15 odstotkov letno, kar je vsekakor zelo dober rezultat. Vendarle pa ne bi mogli trditi, da je to posledica dobrega upravljanja s strani države, pač pa v prvi vrsti izkoriščanja rasti na ciljnih trgih podjetij (predvsem jugovzhodna in vzhodna Evropa). Poleg tega pa je pomembno, da visok delež državne lastnine ne vpliva samo na uspeh podjetja, kjer je država pomembnejši lastnik, ampak se širi na celotno gospodarstvo.

Privatizacija ni enostaven in lahek proces. Medtem ko so strokovne priprave in postopki relativno enostavni, pa so politični procesi, ki tečejo vzporedno s tem, zelo kompleksni in negotovi. Iz smernic, ki jih je izdal OECD za upravljanje podjetij v državni lasti izhaja, da vsebinsko osnovo za upravljanje podjetij v državni lasti predstavlja kombinacija socialnih, gospodarskih in strateških interesov. Globalizacija trgov, tehnološke spremembe in deregulacija monopolnih trgov silijo v prilagoditev in restrukturiranje sektorja državnega lastništva.

Pomembna naloga države pri izvajanju njene lastniške funkcije je v tem, da se izogne nepotrebnemu političnemu vpletanju v upravljanje podjetij ter da zagotovi enake pogoje delovanja na trgih, kjer privatna podjetja lahko konkurirajo tistim, ki so v lasti države s tem, da vlade ne izkrivljajo konkurence z uporabo svojih regulatornih ali nadzornih moči. Država naj bi izvajala lastniško funkcijo v skladu z javno razkrito lastniško politiko. Upravljanje državnega lastništva na profesionalen in odgovoren način vodi do bolj zdrave, bolj konkurenčne, bolj transparentne družbe. Če želi država dobro izvajati svoje lastniške dolžnosti, lahko pri tem uporablja tudi orodja privatnega sektorja. Področje gospodarjenja velja namreč razumeti tako na ravni upravljanja s tem delom premoženja, kot tudi gospodarno odprodajo lastniških deležev, ko je odločitev o prodaji sprejeta. So podjetja, kjer je vključevanje v globalizirane sisteme preživetvena ali vsaj razvojna nuja. In v takih primerih je pomembno vprašanje načina, kako, pod kakšnimi pogoji izvesti prodajo državnega deleža.

Eno ključnih vprašanj je, kdo bi bil dober profesionalni upravitelj državnega premoženja v Sloveniji danes. Bistveni pogoj za to bi bilo nekonfliktnost interesov z drugimi gospodarskimi družbami kakor tudi s politično in državno upravno strukturo. Morda bi bila za tako vlogo primerna pred kratkim oblikovana Slovenska izvozna in razvojna banka, ki ima na področju upravljanja premoženja za državo že dolgoletne izkušnje.

Čeprav se je moč delno strinjati z obče razglašeno tezo o tem, da je državno lastništvo manj učinkovito od zasebnega lastništva pa nekateri primeri kažejo, da država ni nujno slab lastnik, nasprotno - je lahko izredno dober lastnik, če upošteva in razume parametre in zahteve globalizirane ekonomije.

Pri kriteriju uspešnosti prodaje je treba upoštevati več vidikov in se pri tem vprašati ali je to dosežena cena, obveznosti novega lastnika, da vlaga v nova znanja, tehnologijo in zagotovi ali vsaj ohrani delovna mesta.

Predvsem pa se je potrebno sporazumeti in najti odgovor na bistveno vprašanje: kaj je cilj države kot lastnice? Ali je to povečevanje dobička in vrednosti podjetja, ohranitev delovnih mest, kontrola konkurenčnosti in trga oz. zagotavljanje konkurenčnosti, prenos tehnologij, znanj in sposobnosti? Glede teh pomembnih vprašanj je potrebna jasna definicija in strategija vlade, kaj storiti. Verjetno se dolgoročno država vsaj delno mora umakniti iz podjetij, pri čemer pri ključnih

podjetjih, ki bodo tako definirana, zadrži odločujoče deleže, kratkoročno pa bi odločitev morala iti v smeri profesionalizacije uprav in nadzornih svetov.

Država bo zagotovo še dolgo ostala pomemben dejavnik v gospodarstvu in sicer kot dobro obveščeni in pooblaščen udeleženec v gospodarstvu. Država oz. vlada ima izbor, bodisi da sodeluje z dejavniki trga ali pa ne, vendar bo v tem primeru po vsej verjetnosti borbo proti njim izgubila. Vseeno pa je država oz. vlada tista, ki odloča o tem, kateri so glavni strateški oporniki nacionalnega gospodarstva. Te odgovornosti ji ne more odvzeti nihče.

V večini primerov ni razlogov, ki bi utemeljevali potrebo da država še naprej aktivno upravlja s podjetji. Prav tako pa naj bi se ne brez utemeljenih razlogov in natančne analize panično umikala iz lastništva, ker bo seveda s tem dosegla nekaj, kar ne želi, torej slabše donose. Primer podjetij kot je npr. Krka kažejo, da bi država težko z direktnimi finančnimi naložbami v tujini ali na razpršenih trgih dosegala bistveno boljše donose. Seveda pa ni razloga, da mora država imenovati svoje predstavnike v nadzorne svete takih podjetij, saj je možen dogovor o tem, da se izda neko preferenčno delnico, za katero se zahteva določen donos. Ta donos mora biti mednarodno primerljiv, za kar obstajajo referenčne obrestne mere in podobni instrumenti.

Vloga KAD-a in SOD-a se mora v bodoče temeljito spremeniti in nanju ne računati kot na lastnika, preko katerega država udejanja svojo politiko ali svoj nacionalni oz. strateški interes. Če se pristane na tezo, da KAD ostane portfeljski upravljavec premoženja, kot tipično profesionalna finančna inštitucija, pa se lastništvo tega dela državnega premoženja prenese na ZPIZ. Ob tem se imenuje nadzorni svet, v katerem so predstavniki države, centralne banke in ZPIZ-a. Premoženje oz. doseženi donosi ne postanejo del splošne bilance ampak kapitalski del bilance ZPIZ-a, kar pomeni, da ne more priti do neposrednega pretakanja teh donosov v pokojnine oz. v tekočo porabo ZPIZ-a. S to operacijo bi vrnil nekaj tistega, kar je bilo prej družbeno nazaj v prvotno funkcijo, tako da bi ta kapital dobil neko družbeno vrednost.

Na področju gospodarske infrastrukture in finančnega sistema je težko najti državo v svetu, ki bi ta sistema razprodala ali opustila. Zato je pomembno, da se v nekaterih finančnih inštitucijah kontrolni deleži obdržijo, pri čemer ni nujno, da država svojo udeležbo izvaja aktivno. Energetika ali vsaj nekateri njeni deli so tipičen primer, kjer je nujno, da ostanejo pod kontrolo države, prav tako to velja za nekatere segmente prometne infrastrukture, kjer bo Slovenija morala sprejeti nekaj strateških in dolgoročnih odločitev kako naprej.

Državni svet
mag. Blaž Kavčič, l.r.
predsednik

Sklepi Državnega sveta ob obravnavi zaključkov s posveta **Otrok v vrtincu odločitev institucij**

Državni svet Republike Slovenije je na 12. seji 10. 12. 2008, na podlagi 29. in 67. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08) ter na podlagi posveta *Otrok v vrtincu odločitev institucij*, sprejel naslednje

S K L E P E :

Državni svet Republike Slovenije je 13. maja 2008, v so-organizaciji z društvom Beli obroč Slovenije in UNICEF Slovenija, organiziral posvet z naslovom *Otrok v vrtincu odločitev institucij*.

Posvet je bil zasnovan z namenom med-resorske in med-institucionalne izmenjave mnenj in predlogov. Glavni cilj posveta je bil, na podlagi dialoga in strpne izmenjave mnenj, najti načine za:

- učinkovitejše in manj konfliktne postopke pri razvezah in razhodi staršev;
- preprečevanje ali vsaj omilitev trpljenja otrok;
- ustrezno izobraževanje staršev ter tistih, ki odločajo v postopkih reševanja zadev in
- eventualno spremembo zakonodaje.

Na podlagi predstavljenih referatov in razprave je komisija za zaključke v sestavi

- dr. Zoltan Jan, državni svetnik, predstavnik interesov vzgoje in izobraževanja,
- Vlasta Nussdorfer, predsednica društva Beli obroč Slovenije in
- dr. Zoran Pavlovič, predsednik Nacionalnega odbora za uresničevanje otrokovih pravic pri UNICEF Slovenija,

oblikovala naslednje s k l e p e :

1. Vsi prispevki referentov in razprava se objavijo v zborniku.

2. Potrebno je zagotoviti pospešitev postopkov z naslednjimi ukrepi:

- Ustanovitev posebnih družinskih sodišč.

(vsaj treh - v Ljubljani, Mariboru in Kopru) bi pripomogla k pospešitvi reševanja zadev na področju razvez zakonskih partnerjev oziroma razhodov staršev. S specializacijo teh sodišč za reševanje zadev na področju družinskega prava bi se skrajšali in dokončno končali postopki, ki včasih ne dobijo svojega epiloga ali pa ga dobijo prepozno. Možnost združevanja odločanja o več zadevah v okviru enega samega postopka (na primer vzpostavljanje povezave med civilnim postopkom in kazenskim postopkom v zvezi z družinskimi razmerji) bi tako pomenila pospešen zaključek zadev, ki se nanašajo na družinska razmerja.

- Spremembe zakonodaje

Spremembe zakonodaje naj gredo v smeri poenostavljanja. Ko dogovor med staršema, ki je zaželen, ni možen, naj sodišče gradi prihodnost otroka na bolj zdravem in kompetentnem izmed staršev, ki naj bo začasen skrbnik otroka do dokončne odločitve.

- Zmanjšanje števila izvedencev.

V postopek odločanja o tem, kateremu od staršev se bo dodelilo otroka, je velikokrat vpletenih več izvedencev, ki vsi podajo svoja (lahko tudi medsebojno izključujoča si)

mnenja. Zmanjšanje števila izvedencev bi lahko dosegli s pridobitvijo enega skupnega mnenja, ki bi ga podal konzilij, sestavljen iz zdravnikov, psihiatrov in psihologov. S tem bi bistveno pospešili hitrost postopka, otroka pa razbremenili.

▪ Zgolj enkratno zaslišanje otroka in uporaba sodobne tehnologije.

Večkratna zaslišanja otrok so zanje preveč naporna, zato bi otroka morali zavarovati pred tem, da se ga po nepotrebem zaslišuje večkrat in pri različnih organih. Z uvedbo splošne prakse video-snemanja zaslišanj otrok tudi v kazenskih postopkih, bi se omogočilo ponovno predvajanje posnetka vsem, ki so vključeni v odločanje, brez ponovne fizične prisotnosti otroka. S tem bi se zmanjšal psihični pritisk na otroka in se ga ne bi po nepotrebem izpostavljalo dodatnim stresnim situacijam.

3. Otrokom je potrebno zagotoviti prijazne sobe.

Otroci razvezo staršev doživljajo zelo stresno. Če so že primorani aktivno sodelovati v tem procesu, naj se jim pri tem omogoči čim boljše pogoje. Prijazne sobe naj bodo opremljene njim primerno (igračice, prijazno, otroško okolje) in naj jim nudijo neke vrste zatočišče, v katerem se lahko hitreje in brez zadržkov izpovedo. Prijazne sobe bi služile tudi za zaslišanja otrok v kazenskih zadevah, kjer bi otroka s pomočjo video naprav posneli, vprašanja bi mu postavljali strokovnjaki, drugi udeleženci postopka (sodnik, tožilec, odvetnik) pa bi takšno zaslišanje spremljali preko video naprav v sosednji sobi.

4. Staršem je potrebno ponuditi možnost mediacije, dodatnega izobraževanja in strokovne psihoterapevtske pomoči pred, med in po razvezi.

V zadnjem času je opaziti povečano ponudbo terapevtskih, družinskih, mediatorskih in podobnih storitev, ki so dobrodošla pomoč staršem oziroma partnerjema v trenutkih, ko potrebujeta nasvet ali pogovor. Zakonca oziroma starši bi tako imeli možnost s pomočjo mediatorja, terapevta ali družinskega svetovalca doseči sporazum o delitvi premoženja, varstvu in vzgoji otrok, preživljanju otrok in preživljanju prostega časa z njimi. Na podlagi predčasne intervencije do razveze ali razhoda staršev morda sploh ne bi prišlo, če pa že, pa bi le-ta potekala v duhu soglasja oziroma dogovora med partnerjema.

5. Zagovorniki in pooblaščenici naj bodo ustrezno strokovno usposobljeni ter neodvisni.

Zagotoviti je potrebno zagovornike otrok, ki bodo delovali neodvisno in bodo ustrezno usposobljeni za delo z otroki v stresnih situacijah.

6. Število izvršb je potrebno minimizirati.

Potrebno je storiti vse, da se ne bi bilo potrebno posluževati skrajnih ukrepov v postopku dodelitve otrok staršem - neposredne izvršbe (odvzem otroka enemu od staršev). Izvršbo z neposredno prisilo opravi izvršitelj ob navzočnosti strokovno usposobljenega delavca, ki ga določi sodišče. V zakonu o izvršbi in zavarovanju naj se natančno določi kriterije o primernosti osebe, ki opravlja to dejanje. Predvsem naj bo izpolnjena zahteva za primerno strokovno usposobljenost za pomoč otroku v takšni situaciji, saj lahko izvršba za otroka predstavlja dodaten šok, glede na to, da se velikokrat izvede v spremstvu policije ali v ne ravno idealnih okoliščinah. Vsi vpleteni v proces razveze naj se zato ves čas postopka aktivno zavzemajo za to, da se starša o varstvu in skrbništvu nad otrokom dogovorita v okviru nepravnega postopka, brez možnosti za skrajne ukrepe izvršbe.

7. Šola naj otrokom ob razvezi staršev predstavlja drugi dom.

Otroci v šoli preživijo velik del dneva, zato jim mora le-ta v najtežjih trenutkih znati nuditi neke vrste zavetje. Zato bi bilo primerno zagotoviti strokovne nasvete in pomoč učiteljem pri ravnanju z otrokom v trenutkih, ko se otrok sooča z razvezo ali razhodom staršev. Mogoče bo otrok prav učitelju v takšnih trenutkih najlažje zaupal in se mu izpovedal. Dobro je, da se otrok v tem času počuti sprejetega (s strani sovrstnikov in učiteljev).

8. Zagotoviti je potrebno kontinuirano usposabljanje vseh strokovnjakov.

Potrebno bi bilo zagotoviti kontinuirano izobraževanje vseh strokovnjakov (strokovnih delavcev, odvetnikov, sodnikov, zaposlenih na centrih za socialno delo idr.), ki so vključeni v procese razvez oziroma razhodov partnerjev. Njihovo delo naj temelji na poznavanju psihologije in dinamike zakonskega odnosa ter odnosov v družini pa tudi postopkov in dela ostalih institucij, vključenih v proces. Razumevanje reakcij, vedenja in razmišljanja staršev v postopku razveze ter njihovih otrok je lahko ključna podlaga za odločitve s čim manj negativnih posledic za otroke.

9. Vložiti je potrebno več napora v ozaveščanje celotne družbe o problematiki.

Problem trpljenja otrok ni samo problem družine, kot osnovne celice družbe, ampak zaradi vedno bolj očitnega razvrednotenja naše družbe vse bolj postaja tudi odgovornost slehernega izmed nas. Odločitev za prenehanje partnerske zveze je osebna in bi jo morali spoštovati. Vzrokov zanjo prav tako ni mogoče posploševati. Poudarjati bi morali predvsem primere dobre prakse na področju reševanja partnerskih sporov in s tem dajati protiutež primerom razvez, ki se končajo tragično.

10. Potrebno je retrospektivno sledenje zastavljenih ciljev in kontrola sprememb v pozitivno ali negativno smer.

Državni svet
mag. Blaž Kavčič, l.r.
predsednik

Sklepi Državnega sveta ob obravnavi zaključkov s posveta **Kaj bomo skupaj storili za preprečevanje nasilja in zlorab nad starejšimi osebami**

Državni svet Republike Slovenije je na 12. seji 10. 12. 2008, na podlagi 29. in 67. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08) ter na podlagi posveta *Kaj bomo skupaj storili za preprečevanje nasilja in zlorab nad starejšimi osebami?*, sprejel naslednje

S K L E P E :

Državni svet je 17. junija 2008 na pobudo Zveze društev upokojencev Slovenije soorganiziral posvet z naslovom "Kaj bomo skupaj storili za preprečevanje nasilja in zlorab nad starejšimi osebami?".

Na posvetu so bila predstavljena aktualna vprašanja, povezana z nasiljem in zlorabami starejših v Sloveniji. Državne institucije in nevladne organizacije so se na posvetu predstavile s svojimi programi in nalogami ter spregovorile o načinih za uresničevanje zastavljenih ciljev.

Na podlagi tez za oblikovanje zaključkov so bili oblikovani naslednji **s k l e p i :**

1. O pojavih nasilja, zlorab in diskriminacije moramo v javnosti več govoriti - tako v medijih, občinskih svetih, nevladnih organizacijah kot v državnih organih na vseh nivojih. O posledicah nasilja, ki ogroža kakovost življenja ljudi vseh starosti, je treba osveščati vse generacije.
Za večjo prepoznavnost in s tem ustvarjanje pogojev za preprečevanje nasilja nad starejšimi je potrebno, da:
 - mediji temu problemu posvetijo večjo pozornost;
 - je nasilje nad starejšimi vsaj enkrat letno predmet razprav v državnih organih, na lokalni ravni v občinskih svetih in nevladnih organizacijah;
 - izobraževalne organizacije čim prej pripravijo ustrezna učna gradiva o pomembnosti medgeneracijskega sožitja v skladu s Strategijo varstva starejših do 2010;
 - se v družbi načrtno pomaga zgraditi pozitivna samopodoba starejših, s tem, da se jim omogoči sodelovanje in sodelovanje o njihovem življenju;
 - se starejše nauči prepoznavati nasilje, tako da se pripravijo zloženke o prepoznavnosti nasilja in nasveti, kam se lahko žrtve obrnejo po pomoč ter kako lahko ljudje sami ukrepajo v primeru zaznanega nasilja;
 - se vzpodbuja vzpostavitev alternativnih socialnih mrež starejših (centri za socialno delo, društva upokojencev, prijatelji) kot podpora ali nadomestek družinskim vezem;
 - se organizira brezplačna pravna pomoč in telefonske svetovalnice.
2. Družina je s svojim razvojem prešla v znatni meri iz hierarhično strukturirane v atomizirano in izgubila tradicionalne družinske vrednote, zato je toliko bolj ranljiva in postaja prostor, kjer se izvaja največ nasilja nad mladimi in starejšimi. Zato ji je potrebno nameniti večjo družbeno in strokovno pozornost v smislu svetovanja, izobraževanja, terapevtske pomoči, nudenja raznih storitev, še zlasti tedaj, ko družina oskrbuje starega, bolnega oziroma invalidnega človeka.
3. Za učinkovito izvajanje marca 2008 sprejetega Zakona o preprečevanju nasilja v družini je potrebno, da Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve čim prej pripravi in sprejme podzakonske akte in navodila za vse izvajalce določb zakona, tudi za nevladne organizacije. Slednje, zlasti tiste, ki neposredno izvajajo programe s starejšimi in zanje in so njihovi

reprezentativni predstavniki, je potrebno aktivno vključiti v pripravo aktov, ki naj precizirajo multidisciplinaren in medinstitucionalen pristop do žrtve nasilja ter sam postopek, naloge in odgovornost posameznega strokovnjaka pri ravnanju z žrtvijo. Podrobno naj se določi tudi način prepoznave in identifikacije žrtve. Kot dodatno vodilo bi bilo potrebno sprejeti Nacionalni program boja proti nasilju.

4. Starejši in invalidi potrebujejo spremljevalca in zagovornika na lokalnem nivoju, ki bo v pomoč pri urejanju raznih zadev in pri preprečevanju in ukrepanju v primeru nasilja in zlorab. Starejši potrebujejo tudi zaščito in varnost, zato je potrebno načrtovati prostore v varnih hišah in v domovih starejših občanov, ki so lokacijsko bližje. Potrebno bi bilo izdati tudi poseben priročnik o pravicah starejših.
5. Za večjo učinkovitost preprečevanja nasilja vseh oblik in pravočasno ukrepanje je potrebno zagotoviti pretok informacij in boljše strokovno sodelovanje med državnimi institucijami, strokovnimi institucijami, civilno družbo in prebivalstvom vseh področjih družbenega življenja, tako na lokalni kot nacionalni ravni. Za izvajalce in druge sodelujoče institucije s področij kot so zdravstvo in šolstvo, je treba uvesti permanentno izobraževanje kadrov in prostovoljcev, ki so lahko v veliko pomoč žrtvam in javnim službam.
6. Glede na to, da nega in pomoč starejšim terjata celovito oskrbo tako v domovih kakor tudi v družini, naj Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve in Ministrstvo za zdravje ponovno preučita standarde in kadrovske normative na tem področju. Starejši imajo dandanes nove in zahtevnejše potrebe. Ker v veliko primerih neposredno delo z njimi opravljajo osebe z najnižjo izobrazbeno strukturo, to posledično vpliva na kakovost izvajanja programov. Za te kadre naj se uvede permanentno izobraževanje, pri zaposlovanju pa naj se izdelajo kriteriji o psihosocialnih sposobnostih oseb, ki se bodo zaposlile za neposredno delo s starejšimi ljudmi, saj morajo biti za takšno delo primerne in posebej usposobljene.
7. Predlog zakona o dolgotrajni oskrbi in zavarovanju za dolgotrajno oskrbo je v medresorskem usklajevanju Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, in Ministrstva za zdravje že od leta 2006. Njegovo sprejetje bi pomenilo podlago za uresničevanje pravic oseb, ki potrebujejo pomoč pri opravljanju dnevnih opravil, ohranjanju preostalih psihofizičnih sposobnosti, zmanjšanju potrebe po pomoči na najmanjšo možno raven v okviru možnosti ali povrnitvi sposobnosti za življenje brez pomoči druge osebe. Na podlagi zakona bo urejeno tudi zavarovanje za dolgotrajno oskrbo, kot nova oblika obveznega in dopolnilnega socialnega zavarovanja. Uveljavljanje pravic iz zakona ne bo vezano na starost osebe, saj ima lahko vsak človek zaradi nesreče, bolezni, invalidnosti ipd. potrebo po oskrbi. Predlog zakona naj bi bil že pripravljen, zato bi bilo o njem nujno čim prej izvesti javno razpravo s strokovno in drugo javnostjo in vanjo vključiti tudi vse zainteresirane nevladne organizacije. Vlada naj pospeši postopke za sprejem zakona.
8. Od Ministrstva za zdravje se na področju zdravstvenega varstva starejših pričakuje, da bo njegov razvoj potekal v skladu z zapisanimi strategijami in cilji v Strategiji varstva starejših do 2010. Opredeliti je treba nove potrebe starejših po zdravstvenem varstvu, omogočiti dostop do zdravstvenih storitev (npr. specialnih pregledov), povečati obseg zdravstvene nege na domu, razširiti patronažno službo, omogočiti pravočasno ukrepanje pri možganski in srčni kapi, zagotoviti pravočasno terapijo, kot so fizioterapija, delovna terapija ipd. Vse to lahko pomaga omejiti negativne posledice oziroma število invalidov.
9. Ugotovitve kažejo, da ko zboli starejši človek, v družini nastane negativna situacija ali nemoč - institucij ni, pomoč na domu ali ni dosegljiva ali je le delna, svojci pa ne zmorejo

izvajati pomoči bolniku. Zato velikokrat prihaja do pojava nasilja nad bolnikom oziroma do poslabšanja medsebojnih odnosov v okviru družine. Zaradi naštetih razlogov in dejstva, da v Sloveniji po ocenah trenutno obstaja potreba po 900 negovalnih posteljah, bi bilo nujno realizirati organizacijo negovalnih oddelkov pri vseh bolnišnicah.

10. Potrebno je dati večji poudarek vzgoji za medgeneracijsko sožitje in odnose med ljudmi, saj smo vsi občani, ne glede na starost, odgovorni za nastajanje pojavov nasilja, diskriminacije, za preprečevanje nasilja, za nepravočasno ukrepanje in zaščito žrtev. Vsi oziroma vsak posameznik lahko nekaj stori za varnejše življenje brez nasilja. Zato je potrebno v družini, vrtcu in šolah vseh stopenj uvesti oblike tovrstnega izobraževanja za humanejše odnose med ljudmi, v družini, delovnem okolju in v družbi nasploh. EU je letos že ponudila priložnost, da se v program "Kulturni dialog" lahko vključijo prav te teme, vendar le-to v javnosti ni naletelo na pravi vsebinski odmev. Dobrodošel bi bil poseben priročnik o možnostih uveljavljanja človekovih pravic in odgovornostih vseh občanov.
11. V skladu s sprejetimi zavezami v mednarodnih dokumentih naj Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve z ustreznim predpisom o sestavi organov svetov v institucijah, katerih dejavnost vsebuje tudi življenje starejših, omogoči starejšim, da bodo imeli priložnost odločati o sebi, da bodo imeli dostop do vseh storitev in možnost sodelovanja v raznih aktivnostih na vseh nivojih družbenega življenja.
12. Za večjo transparentnost in nadzor nad porabo javnih sredstev naj Računsko sodišče izvaja neodvisen strokovni in tudi družbeni nadzor nad izvajanjem zdravstvenih programov, tako v javnih institucijah, pri izvajalcih programov na podlagi koncesij kot v zasebnem sektorju.
13. Nevladne organizacije naj na nacionalnem nivoju, na podlagi partnerskega odnosa in v sodelovanju z ministrstvi, vzpostavijo koordinacijo z namenom preprečevanja nasilja. Na podlagi predloga, ki je bil sprejet na seminarju koordinatorjev Zveze društev upokojencev Slovenije in na seji njenega projektnega sveta se v okviru občin predlaga ustanovitev lokalnih koordinacij v obliki stalnih delovnih teles, v katerih bodo sodelovale nevladne organizacije in javne službe in se odzivale na probleme, povezane z varstvom starejših.
14. Dobro bi bilo organizirati poseben posvet o vzrokih za nasilje in diskriminacijo in ugotoviti posledice nasilja in drugih negativnih pojavov. Spregovoriti bo treba tudi o pozitivnih vidikih staranja in aktivnega delovanja starejših na raznih področjih od vzgoje, kulture, prostovoljstva, medgeneracijske solidarnosti itd.
15. Potrebna je sistematična skrb za razvoj, zbiranje in distribucijo novih gerontoloških znanj ter znanj o medgeneracijskem sožitju. Za ponoven razvoj raziskovalne dejavnosti na tem področju in spremljanjem uspešnosti posameznih akcij in programov bi bilo potrebno zagotoviti ustrezne vire financiranja (morda del virov pridobiti tudi iz naslova plačanih kazni za prekrške in druga kazniva dejanja).
16. Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2006 -2010 določa pripravo predloga Zakona o prostovoljstvu v sodelovanju z nevladnimi organizacijami. Zakon bi predstavljal pravno podlago za uresničevanje načel prostovoljstva in s tem omogočil bolj učinkovito in uspešno delo nevladnih organizacij, zato naj Vlada pospeši aktivnosti za njegovo dokončno oblikovanje in sprejem.
17. Z naraščanjem števila starejših ljudi na podlagi podaljšane življenjske dobe ostajajo številna nerešena vprašanja, tako glede aktivnega staranja kakor tudi potreb po različnih oblikah

pomoči starejšim. Z namenom celovitega pregleda nad pravicami starejših ter spremljanja zagotavljanja teh pravic in storitev, izvajanja programov, resolucij, zakonov in podzakonskih aktov v okviru javnih politik, se Vladi predlaga ustanovitev posebnega urada ali podobne neodvisne institucije, ki bi nadzor na področju varstva starejših opravljala strokovno in učinkovito.

18. Potrebno je enakovredno obravnavati fizično in psihično nasilje. V družbi se fizično nasilje v neki meri že zaznava in sankcionira, skorajda nezaznano in nesankcionirano pa je psihično nasilje, ki lahko pušča bistveno hujše posledice in je morebiti tudi bistveno bolj razširjeno. Zato je s tem povezano izobraževanje vseh struktur v družbi in zagotovitev ustreznega sankcioniranja na podlagi dopolnitve zakonodaje nujno potrebno.
19. Zaključki se posredujejo pristojnim institucijam.

Državni svet
mag. Blaž Kavčič, l.r.
predsednik

Sklepi Državnega sveta ob obravnavi zaključkov s posveta *Zaščita avtorskih pravic pisateljev, prevajalcev, lektorjev in drugih ustvarjalcev na področju leposlovja in humanistike*

Državni svet Republike Slovenije je na 12. seji 10. 12. 2008, na podlagi 29. in 67. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08) ter na podlagi posveta z naslovom *Zaščita avtorskih pravic pisateljev, prevajalcev, lektorjev in drugih ustvarjalcev na področju leposlovja in humanistike*, sprejel naslednje

S K L E P E :

Državni svet je 11. septembra 2008 organiziral posvet na temo *Zaščita avtorskih pravic pisateljev, prevajalcev, lektorjev in drugih ustvarjalcev na področju leposlovja in humanistike*.

Državni svet Republike Slovenije je organiziral posvet z namenom, da bo pomagal iskati rešitve in predstaviti predloge za:

- vzpostavitev transparentnega in pravičnega sistema financiranja izdaje knjig s strani države, s poudarkom na vzpostavitvi učinkovitejšega nadzora nad namensko porabo subvencij za izdajo knjig;
- zagotovitev enakopravne obravnave vseh ustvarjalcev v procesu nastanka in izdaje knjige (navedba v kolofonu, zagotovitev možnosti komuniciranja med avtorjem in prevajalcem ali lektorjem, enakopravno obravnavanje avtorskih pravic vseh, s procesom izdaje knjige povezanih ustvarjalcev) in
- oblikovanje smernic za učinkovitejše delovanje slovenskega knjižnega trga v prihodnosti.

Namen posveta je vodja Anton Peršak utemeljil s tem, da Ustava Republike Slovenije že v 5. členu, kjer so splošne določbe, pravi, da se ta država utemeljuje med drugim tudi na kulturi, na kulturnem izročilu, da skrbi za ohranjanje kulturne dediščine in ustvarja možnosti za skladen civilizacijski in kulturni razvoj Slovenije. Tudi nekateri drugi dokumenti, nemalokrat pa tudi ljudje,

ki v Sloveniji politično odločajo, se v svojih nastopih vedno znova sklicujejo na to izročilo, na izročilo zelo dolgotrajnega prizadevanja za enakopravnost slovenskega naroda med drugimi evropskimi narodi in tudi za samo osamosvojitev Slovenije.

Ministrstvo za kulturo in Agencija za knjigo sta na posvetu zagotovila, da bo nova agencija za knjigo sama po sebi izboljšala razmere na tem področju, saj je bila ustanovljena z Zakonom o javni agenciji Republike Slovenije, v katerem so naloge agencije natančno opredeljene. Na ministrstvu se zavedajo pomena ustvarjalca, zato mora država prav na poseben način ščititi in nagrajevati ustvarjalce, a vendar avtorji niso dovolj plačani.

Državni svet ugotavlja, da je nosilec teh prizadevanj bila v največji meri ravno kultura. Še posebej, kot vemo, velja to za književnike in tudi druge ustvarjalce, ki ustvarjajo v slovenskem jeziku. Ključnega pomena je pri tem knjiga, kar je, kot rečeno, vsaj načeloma zelo poudarjeno tudi v veljavni Resoluciji o nacionalnem programu za kulturo 2004-2007.

Državni svet meni, da je kultura postavljena kot eden od temeljev državnosti tudi za prihodnost, čeprav se danes dobi občutek, kot da to nekako ne velja več. S kulturo, še posebej z umetnostjo, ki predstavlja jedro sleherne kulture, pa je tako, da je to dejavnost, za katero vedno stoji konkreten ustvarjalec, torej avtor. Brez avtorja, pravzaprav vrste avtorjev, ki soustvarjajo na primer knjigo, je nemogoče govoriti o kulturi in če držijo politične opredelitve, tudi o slovenski državnosti, o nacionalni identiteti in tako naprej, bi bilo pričakovati, da bo država na prav poseben način ščitila, spodbujala in nenazadnje seveda ustrezno nagrajevala avtorje, ki ustvarjajo kulturne vrednote, s katerimi se utemeljuje.

1. Državni svet ugotavlja, da imajo po izkušnjah avtorji, tisti najbolj izpostavljeni, se pravi pesniki, pisatelji, avtorji s področja humanistike, ali prevajalci in drugi soavtorji, na primer lektorji vedno več težav, kar zadeva kolikor toliko **ustrezno plačilo za njihovo delo**. Ta država je po eni strani s svojo zakonodajo avtorje v bistvu izenačila z obrtniki, zlasti tiste, ki niso v službah in jim naložila obveznost, da se ob svojem delu ukvarjajo tudi s knjigovodstvom in računovodstvom, obenem pa ne skrbi, da bi bili za svoje opravljeno delo vsaj približno ustrezno plačani. Po mnenju mnogih, ki o tem pričajo s svojimi primeri, o čemer smo slišali tudi na posvetu, država ne skrbi dovolj za to, da bi sredstva, ki so avtorjem namenjena, tudi res prišla do avtorjev.

Ali ministrstvo spremlja in nadzoruje porabo sredstev, ki jih v obliki subvencij namenja za knjige, je Državni svet poslal na ministrstvo **svetniško vprašanje** in dobil odgovor, da spremlja porabo in da je po prepričanju ministrstva na tem področju v največji meri pravzaprav vse v redu. Pričevanja avtorjev pa govorijo drugače in najbrž je prav, da smo na tem posvetu tudi skušali razčistiti, pa ne zaradi tega, da bi našli zadoščenje, da smo pač nekateri imeli prav, ampak zato, da bi vsi skupaj dognali, kako te zaplete odpraviti, predvsem pa omogočiti, da bodo vsi avtorji dobili ustrezno moralno in materialno zadoščenje, zlasti zadostno plačilo. Država se mora odločiti, koliko ji pomeni slovenska knjiga in se zavedati, da njena zaščita nekaj stane.

2. Državni svet meni, da je prva možnost **vzpostavitev transparentnega in pravičnega sistema financiranja** ter učinkovitega nadzora nad namensko porabo subvencij za knjigo. Ministrstvo za kulturo podpira sistem podpore na področju knjige, ki zajema vse člene verige knjige. To je izdajanje knjig, izdajanje leposlovnih knjig za otroke in mladino, izdajanje revij, izdajanje otroških in mladinskih revij, zahtevnejše večletne knjižne projekte, mednarodna dejavnost na področju založništva, nacionalne predstavitve slovenskega leposlovja in humanistike na večjih knjižnih sejmi, prevajanje del slovenskih avtorjev v tuje jezike,

literarni festivali in prireditve, razvijanje bralne kulture, projekt Rastem s knjigo, razvoj knjigarniške mreže, podpora avtorjev in prevajalcev, torej delovne štipendije, izvajanje knjižničnega nadomestila in izobraževanje oz. usposabljanje na področju knjige.

V vseh razpisih je že v razpisnih pogojih navedeno, kdo lahko prejme subvencijo, ker se založbe pri nas prijavljajo za prejemanje subvencij, katera založba je sploh upravičena, da subvencijo prejme. Eden izmed prvih pogojev je dosežena višina avtorskih honorarjev v preteklem letu za izvirno leposlovje, potem predvidena višina avtorskih honorarjev v prihodnjem letu, dosežena povprečna naklada in tako naprej (objavljeno na spletni strani). Prednostno bodo obravnavane tiste založbe, ki predvidevajo stimulatívno ovrednotenje avtorskega dela. Že v razpisni dokumentaciji je na prvem mestu podpora in ovrednotenje avtorskega dela. Med številnimi prijavi v programskih razpisih, kjer so tiste največje založbe z najkvalitetnejšimi programi in tudi pri projektnih razpisih, bi morala komisija na ministrstvu najprej pogledati tudi avtorske honorarje in v tistih, ki so seveda subvencionirani, tudi preveriti, da je vse pravilno zapisano v pogodbah. Državni svet predlaga, da bi država iskala rešitev npr. z ustanovitvijo državne založbe, ki bi skrbela za izdajo knjig, ki nimajo konkurenčnega značaja, so pa pomembne ali za razvoj stroke ali kulture naroda kot celote.

3. Državni svet ugotavlja, da si je Ministrstvo za kulturo že pred leti zastavilo vprašanje, ker se zaveda problemov, ki nastajajo pri vrednotenju avtorskih del, ali naj problem rešijo tako, da **subvencije začnejo deliti direktno avtorjem** in ne kot doslej, ko se njim namenjena sredstva sproti porazgubijo. Meni, da bi bila to druga možnost, da ne bi prihajalo do tega, do česar prihaja, da avtorji niso dovolj plačani (neuradno, da se pojavljajo dvojne pogodbe, ene, ki so poslane na ministrstvo in tiste, ki jih ustvarjalci dobijo iz založb in podpišejo). Izkazalo se je, da ob sprejemanju Zakona o javni agenciji za knjigo RS kot tudi sprejemanju Resolucije o nacionalnem programu za kulturo, v parlamentu ni bil nikoli izpostavljen ustvarjalec, temveč so bili vsi amandmaji vezani izključno na založnike, kar veliko pove o odnosu do avtorskega dela.

Zato obstaja dvom, da bi bili založniki zato, da avtor dobi subvencijo in išče založnika, ki ga je pripravljen objaviti. Vendar bi opozorili predsednika Združenja založnikov, da spoštujejo pogodbe, ki so podpisane z Ministrstvom za kulturo in da avtorji prejemajo tiste honorarje, ki so v njih določeni.

4. Državni svet ugotavlja, da ima Avtorska agencija Slovenije še sedaj na svoji spletni strani objavljen **seznam tarif sofinanciranja**, ki pa je uradno prenehal veljati 2004 in to ravno zato, ker založniki in avtorji niso bili z njim zadovoljni. V kolikor bi prišlo do nekega konsenza in bi se lahko ponovno dogovorili o tem predpisanem, zakonsko veljavnem seznamu, bi mu Ministrstvo za kulturo dalo vso podporo. Avtorske pravice ščiti seveda Zakon o avtorski in sorodnih pravicah, ki v svojih določbah govori o avtorskem honorarju in nadomestilu. Če gre za tržni projekt, ki je kvaliteten, tudi kvalitetni projekti so lahko tržni, pa vendar prejmejo subvencijo, mora avtor tudi od tistega dela, ko dobi več denarja založba, participirati in se mu lahko spremeni pogodba. Predlagali so povečanje odkupa knjig za javne in šolske knjižnice, da bi slovenski knjižni trg preživel, še posebej, ker šolske knjižnice nimajo namenskih sredstev za nakup sodobne slovenske literature.

V Sloveniji imamo še Urad za intelektualno lastnino na Ministrstvu za gospodarstvo, ki se ukvarja z avtorskimi pravicami in oni bi imeli verjetno možnost, da uredijo njihov boljši položaj, ker so avtorske pogodbe katastrofalne. Ministrstvo za kulturo ves čas opozarja tudi na Zakon o avtorski in sorodnih pravicah, ne samo na primere evropskih pogodb, kako mora pogodba izgledati, ampak se založbe tega ne držijo. Ministrstvo ne more vplivati na

zagotovitev možnosti komuniciranja med avtorji, prevajalci, lektorji in založbami, ker to ni v pristojnosti Ministrstva za kulturo. Poudariti je treba, da je lektorsko delo tudi avtorsko, čeprav prihaja večkrat do nasprotnih interpretacij. V pomoč avtorjem je treba izpostaviti tudi Nacionalni program za kulturo, ker je eden temeljnih ciljev kulturne politike zagotovitev višine avtorskih honorarjev in to pravične višine.

5. Državni svet glede **samozaposlenih v kulturi** meni, da je uredba stara, kar se tudi na ministrstvu zavedajo, da jo je treba spremeniti. Zato bodo pripravili izhodišča za novo in ko bodo imeli vse pripravljeno, bodo tudi izvedli javno razpravo. Prizadevajo si za zvišanje cenusa za plačilo prispevkov zanje, ker je treba vedeti, da to ne velja le za pisatelje, pesnike, lektorje, prevajalce, temveč so vključena vsa področja ustvarjanja in je treba v uredbi zvišati kriterije za pridobitev statusa. Ti so različni za področje knjige, kjer ni težav, vendar bi bilo treba zadeve nekako poenotiti, uvesti strožje kriterije za pridobitev statusa samozaposlenih, predvsem na drugih področjih in nato zvišanje cenusa, da bi se prispevki še vedno plačevali ter s spremembami davčne politike, (da bi avtorsko delo bilo neobdavčeno) se da marsikaj narediti. Državni svet meni, da se npr. pesniki, pisatelji in drugi ne morejo ukvarjati z računovodskimi posli, ker to ni njihov poklic in zato je treba čim prej preučiti, kakšna je praksa v Evropi.

Državni svet
mag. Blaž Kavčič, l.r.
predsednik

Sklepi Državnega sveta ob obravnavi zaključkov s posveta **Finančna kriza - pot v recesijo ali izziv za novo gospodarsko ureditev**

Državni svet Republike Slovenije je na 13. seji 21. 1. 2009 na podlagi 29. in 67. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08) ter na podlagi posveta *Finančna kriza - pot v recesijo ali izziv za novo gospodarsko ureditev?*, sprejel naslednje

S K L E P E :

Državni svet je 12. 11. 2008 organiziral posvet *Finančna kriza - pot v recesijo ali izziv za novo gospodarsko ureditev?* z namenom soočiti mnenja o tem, kakšen vpliv že ima in bo imela finančna kriza na realni sektor, kako se bodo odzvale posamezne dejavnosti, kakšna je vloga bank pri reševanju problematike in kako preurediti gospodarstvo, da se podobne krize ne bodo pojavljale v takšnih razsežnostih.

Razmere v vseh segmentih finančnega in realnega sektorja svetovnega gospodarstva kažejo, da se je obdobje makroekonomske stabilnosti in visoke gospodarske rasti zadnjih let končalo. Kriza, ki je z vso silovitostjo izbruhnila v finančnem sektorju, se nezadržno širi v vse pore gospodarstva. Svetovno gospodarstvo je na poti ali pa je že prestopilo prag recesije. Odvisnost slovenskega gospodarstva od zunanjih virov financiranja, njegova vpetost v mednarodne finančne tokove ter izvozna usmerjenost Slovenijo še dodatno izpostavlja prihajajoči recesiji in vsem posledicam, ki jih ta prinaša.

Zaradi pojemajoče gospodarske aktivnosti bo število brezposelnih oseb v Sloveniji nedvomno naraščalo. Priča smo vsakodnevnim pesimističnim napovedim o drastičnem zmanjševanju delovnih mest. Številke o izgubljenih delovnih mestih v prihodnjem letu se gibljejo v razponu od 40.000 do 60.000. Tovrstna špekulativna napovedovanja so v današnjih kriznih razmerah škodljiva, zato pa so primernejša razmišljanja, kaj storiti, da se proces krčenja števila zaposlenih ne bo začel uresničevati.

Vrh gospodarskega cikla z impresivnimi dosežki, kot so 6,8-odstotna gospodarska rast, 4,9-odstotna stopnja brezposelnosti in kar 3,5-odstotna rast števila zaposlenih, je za nami. V Sloveniji se bo zmanjšana gospodarska aktivnost različno odrazila po posameznih dejavnostih, tako časovno kot po obsegu. Panoge, ki so izvozno usmerjene in delovno intenzivne, posebno avtomobilska industrija, gradbeništvo, tekstilna industrija, pohištvena industrija bodo močno prizadete in to predvsem zaradi dogajanj na trgih njihovih kupcev in naše odvisnosti od izvoza, saj ga 70 % realiziramo na trgih držav EU (največ v Nemčiji). Panoge, ki delujejo zgolj na domačem trgu, to je večina storitvenih podjetij javnega sektorja, bo recesija najverjetneje le oplazila.

Zavedajoč se nujnosti prilagajanja kriznim časom, so podjetja že prisiljena ukrepati. Na področju delovnih razmerij se ukrepi izvajajo z nepodaljševanjem pogodb za določen čas, odpovedujejo se pogodbe tujcem, prilagaja se delovni čas v smislu zmanjševanja števila izmen in podobno.

V takšnih razmerah se vedno bolj kaže potreba po uvajanju načel varne prožnosti, ki bi jih bilo nujno dogovoriti v okviru socialnega dialoga med sindikati, delodajalci in vlado. V aktualnih razmerah potrebujemo trg dela, ki bo omogočal podjetjem lažje povečevanje, kakor tudi zmanjševanje števila zaposlenih in takšna ureditev, ki postavlja delo kot vrednoto in vzpodbuja mobilnost zaposlenih, vse pa je podprto tudi z instrumenti socialne varnosti, ki jih v kriznih časih zagotavlja država. Ukrepi morajo biti naravnani v smeri dopuščanja delne zaposlitve, v spodbujanje prerazporejanja delovnega časa, stimuliranja zaposlovanja na domu in davčnih spodbud za delo na domu ter delo na daljavo. Ob uvajanju teh načel pa se ne sme pozabiti na sprejeto zavezo o negovanju socialne države v duhu evropske tradicije.

Potreben je takojšnji pristop k pogajanjem za novi socialni sporazum, ki je v današnjih razmerah ključen za delovanje trga dela. Obstoječi socialni sporazum je nastal v razmerah visoke gospodarske konjunktуре in nizke inflacije. Sporazum, kot rezultat partnerskega odnosa, naj bo sklenjen vsaj za mandat nove vlade in naj ne vsebuje dikcij zakonov, o katerih se več kot leto dni ne bo moč uskladiti. Potreben je kratek, a dolgoročen sporazum, z jasnimi sporočili in zavezami, ki bodo sledljive in merljive.

V novem socialnem sporazumu se bo potrebno opredeliti tudi do plačne politike. Plače naj ohranijo svojo realno vrednost, pri tem pa rasti v okvirih, ki jih dopušča rast produktivnosti. Osnova določanju plačne politike so in naj ostanejo kolektivne pogodbe, ki se določajo z bipartitnim dialogom med delodajalci in sindikati. Minimalna plača naj bo določena z zakonom, vse njene spremembe pa se morajo sprejemati v soglasju s socialnimi partnerji.

Od države se pričakuje ukrepe v smeri davčne razbremenitve gospodarstva in posameznika, bolj prožna delovna zakonodaja, ustrezno vodenje proti-monopolne politike in spodbujanje konkurence v nemenjalnem sektorju.

Sistem socialnih transferjev mora končno postati transparenten, poenoten, predvsem pa je potreben nadzor nad njim.

Vzpostavitev zaupanja in dostop do finančnih virov mora postati prioriteta naloga države. S tem bo zagotovila potreben minimum za nemoteno poslovanje podjetij. Država mora predvsem kreirati ugodne, mednarodno konkurenčne pogoje poslovanja za podjetja, obvladovati inflacijo, umiriti cene komunalnih storitev in energentov ter zagotavljati gospodarstvu dostop do kreditov po nižjih obrestnih merah. Svojega dela odgovornosti se mora zavedati tudi Banka Slovenije kot vrhovni regulator bančnega sistema ter zagotoviti, da poslovne banke ne bodo mogle izkoriščati težkega položaja realnega sektorja in na njegov račun kovati dodatne dobičke.

Eden od vzrokov globalne krize, ki smo ji priča, je prav gotovo neobrzdani pohlep finančnega sektorja po dobičkih, ki se je preselili tudi v realni sektor. Za dobičke okoli 20 % se zdi, da so postali povsem normalni, zato bo potrebno bančni sektor obrzdati, ga postaviti na realna tla. Danes se posojila podaljšujejo za izjemno kratka obdobja, stroški odobritev se enormno povečujejo, obrestna marža pa narašča. Zato niso presenetljivi rezultati, ki izhajajo iz izkaza uspeha bank, in ki so leta 2006 poslovale z neto dobičkom 303 milijone evrov, lani pa z 412 milijoni evrov, kar pomeni 36 % več. V predelovalnih dejavnostih pa je bil dobiček leta 2006 851,7 milijonov evrov, lani pa 967 milijona evrov, torej 15,4 % višji.

Slabo stanje finančnega sistema, nezaupanje in neposojanje denarnih sredstev med bankami lahko posojilno krizo še poslabšajo. Kazalci gospodarskega zaupanja dosegajo raven izpred 20 let. Nujni so ukrepi, ki bodo ponovno vzpostavili medsebojno zaupanje v bančnem sektorju in medsebojno zaupanje bank, gospodarstva in prebivalstva.

Smiselno je na novo opredeliti nacionalne interese, ki zadevajo gospodarstvo. Stanje, v katerem smo se znašli, je dobra priložnost za redefiniranje vrednot in odnosov v družbi z določitvijo nove družbene paradigme.

Sprejete spremembe in dopolnitve Zakona o javnih financah in Zakona o bančništvu so za gospodarstvo potreben, vendar nezadosten ukrep vlade. Sprejeti morajo biti ukrepi za zmanjšanje obremenitev gospodarstva na področju davkov in prispevkov. Dinamiko plačil je treba prilagoditi in razmisliti o morebitnem odlogu, znižanju ali odpisu plačila prispevkov za socialno varnost kot interventni ukrep razbremenitve gospodarstva.

Finančnih spodbud naj bodo deležni še posebno tisti deli gospodarstva, ki vlagajo v nova znanja, v razvoj ekološko prijaznih tehnologij, ipd.

Sprejeti je potrebno tudi dodatne ukrepe kot pomoč pri razvojnem prestrukturiranju podjetij s ciljem povečanja dodane vrednosti ter pospešiti izvajanje infrastrukturnih projektov. Proaktivna vloga države naj se izkaže v pospeševanju naložb podjetij z danimi javnimi sredstvi za vse kakovostne dejavnike poslovanja (raziskave in razvoj, prenova poslovnih procesov, izobraževanje kadrov, podpora skupnim projektom gospodarske in RR sfere).

Upravičena je kritika voditeljem EU in odgovornim institucijam EU, da ugotovitvam o resnosti finančne in gospodarske krize niso sledili takojšnji učinkoviti in medsebojno povezani ter usklajeni ukrepi. V prihodnje se pričakuje večja iniciativnost ter bolj poenoteno ravnanje EU v kriznih razmerah, prav tako pa vzpostavitev pogojev, ki bodo vodili k spremembi v sistemu vodilnih svetovnih valut. Zamajano stabilnost dolarja je potrebno izkoristiti kot priložnost, da se tudi Evru prizna status svetovne valute, ki bo postopoma prevzela vlogo dolarja kot vodilne svetovne valute.

Državni svet
mag. Blaž Kavčič, l.r.
predsednik

Sklep Državnega sveta ob obravnavi **Poročila o delu Državnega sveta v letu 2008**

Državni svet Republike Slovenije je na 13. seji 21. 1. 2009, na podlagi drugega odstavka 67. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08) sprejel naslednji

S K L E P :

Državni svet Republike Slovenije je sprejel Poročilo o delu Državnega sveta v letu 2008.

Državni svet
mag. Blaž Kavčič, l.r.
predsednik